

MLÁDEŽ - MESTO - REGIÓN

*(MLÁDEŽNÍCKA POLITIKA REGIÓNOV A MIEST NA SLOVENSKU SO ZAMERANÍM NA
NEFORMÁLNE VZDELÁVANIE, PARTICIPÁCIU, INFORMOVANOSŤ A DOBROVOLNÍCTVO
MLADÝCH ĽUDÍ)*

SPRÁVA Z VÝSKUMU PRE IUVENTU

Zostavili: PhDr. Alžbeta Brozmanová Gregorová, PhD,
PaedDr. Peter Jusko, PhD.
Mgr. Lívia Nemcová, PhD.
PhDr. Lenka Vavrinčíková, PhD.
PhDr. Patrícia Zolyomiová, PhD.

Odborný konzultant:
doc. PhDr. Ivan Kusý, PhD.

Banská Bystrica 2008

OBSAH

1	KONCEPČNÉ A TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ MLÁDEŽNÍCKEJ POLITIKY NA SAMOSPRÁVNEJ ÚROVNI	3
2	METODOLÓGIA VÝSKUMU	5
3	MLÁDEŽNÍCKA POLITIKA SAMOSPRÁVNÝCH KRAJOV V SR	6
	3.1 Konceptná rovina mládežníckej politiky VÚC	6
	3.2 Realizácia mládežníckej politiky VÚC v praxi	8
	3.2.1 Podpora aktivít mladých ľudí na úrovni VÚC	10
	3.3 Hodnotenie mládežníckej politiky VÚC	10
4	MLÁDEŽNÍCKA POLITIKA MIEST V SR	11
	4.1 Konceptná rovina mládežníckej politiky miest	12
	4.1.1 Informovanosť miest o potrebách mladých ľudí	15
	4.2 Realizácia mládežníckej politiky miest v praxi	17
	4.2.1 Vybraní aktéri mládežníckej politiky miest	18
	4.2.2 Aktivity miest v oblasti neformálneho vzdelávania, participácie, informovania a dobrovoľníctva mladých ľudí	24
	4.2.3 Podpora aktivít mladých ľudí v oblasti neformálneho vzdelávania, participácie, informovania a dobrovoľníctva mládeže	28
	4.3 Hodnotenie mládežníckej politiky miest	30
5	ZHRNUTIE VÝSLEDKOV VÝSKUMU	32
6	ODPORÚČANIA VO VZŤAHU K MLÁDEŽNÍCKEJ POLITIKE VÚC A MIEST VYPLÝVAJÚCE Z VÝSLEDKOV VÝSKUMU	33
	6.1 Odporúčania na centrálnej úrovni mládežníckej politiky	33
	6.2 Odporúčania na úrovni regionálnej a miestnej samosprávy	33
	6.3 Odporúčania vo vzťahu k mládežníckym organizáciám a mládeži	34
7	ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV	35

1 KONCEPČNÉ A TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ MLÁDEŽNÍCKEJ POLITIKY NA SAMOSPRÁVNEJ ÚROVNI

Politika mládeže v Slovenskej republike si osvojuje a postupne uplatňuje moderné princípy európskej demokratickej politiky mládeže. K základným princípom politiky mládeže zaraďujeme partnerstvo generácií, solidaritu a sociálnu spravodlivosť, aktívne a participatívne občianstvo a zabezpečenie sociálnej a ekonomickej integrácie¹.

Zabezpečenie sociálnej a ekonomickej integrácie upozorňuje na nevyhnutnosť uplatnenia sa mladých dospelých v ekonomickom a sociálnom živote a na nevyhnutnosť hľadať všetky možné spôsoby ako redukovať problémové správanie mladých ľudí a súčasne demaskovať sociálne ohrozenia mládeže.

V súvislosti s uvedenými východiskami sú **cieľmi mládežníckej politiky**:

- v práci s mládežou sa orientovať skôr na vytváranie príležitostí ako vyhľadávanie problémov, a tak prispieť k formovaniu interkultúrnych, environmentálnych, etických, občianskych postojov mladých ľudí a skvalitneniu ich spôsobu života;
- získavať a rešpektovať názory mladých ľudí najmä pri formulovaní stratégie mládežníckej politiky v rámci tvorby a realizácii koncepcií regionálneho rozvoja, akceptovať a podporovať ich iniciatívy pri zveľaďovaní životného prostredia a medziľudských vzťahov na centrálnej a lokálnej úrovni;
- vytvárať podmienky pre vzdelávanie a získavanie skúseností v rámci formálneho aj neformálneho vzdelávania, aby sa mladí ľudia mohli plnohodnotne uplatniť na trhu práce aj v občianskej spoločnosti;
- vytvoriť systém monitoringu realizácie mládežníckej politiky, t. j. vytvárania jej predpokladov v rámci sektorových politík a efektívnosti využívania nástrojov mládežníckej politiky.

Mládežnícka politika sa v súčasnosti člení do týchto základných oblastí: neformálne vzdelávanie, participácia, informovanosť, dobrovoľníctvo a sociálna oblasť.

Neformálne vzdelávanie dopĺňa formálny systém vzdelávania a odbornej prípravy. Je založené na spoluúčasti a orientácii na účastníka vzdelávania a vykonávané dobrovoľne, so zreteľom na výber vhodných foriem a metód.

Participácia znamená účasť, byť zúčastnený určitého procesu. Obsahom pojmu participácia mladých je účasť mladých ľudí na rozhodovaní o veciach verejných. Ide o mieru občianskej angažovanosti a získavania skúseností. Participácia mládeže je teda zapojenie a spoluúčasť mladých ľudí v procese plánovania, rozhodovania a realizácie aktivít a projektov, týkajúcich sa verejného života a verejného rozhodovania. Podporným dokumentom participácie mladých v Európe je aj Európska charta o participácii mladých ľudí na živote obcí a miest, prijatá v roku 2003.

Informácie ako oblasť mládežníckej politiky predstavujú informovanie mladých ľudí o aktivitách, ktoré sa ich týkajú. Všestranná práca s informáciami pre mládež zahŕňa všetky témy, ktoré mladých ľudí zaujímajú a môže zahŕňať široké spektrum aktivít. Patrí sem predovšetkým poradenstvo, vytváranie partnerstiev a sieťovanie, rôzne školenia, tréningy. Informáciami a poradenstvom pre mladých ľudí sa venujú v prevažnej miere informačné centrá mladých. Oblasťou informácií a informovania mladých ľudí sa zaoberá Európska charta informácií pre mládež, prijatá v roku 2004.

Dobrovoľníctvo je neplatená, uvedomelá činnosť, ktorá je vykonávaná z vlastnej vôle, v prospech druhých. Dobrovoľník/dobrovoľníčka je človek, ktorý bez nároku na finančnú

¹ Sobihardová, E.: Národná správa o politike mládeže v SR pre Radu Európy. Bratislava: MŠ SR, 2005.

odmenu venuje svoj čas, svoje schopnosti, vedomosti, energiu v prospech iných ľudí alebo spoločnosti. Dobrovoľníctvo mladých je založené na princípe nepovinnosti, bezodplatnosti a neformálnosti. Rada mládeže Slovenska zorganizovala v roku 2005 celonárodnú konferenciu „Mladí ľudia a dobrovoľníctvo na miestnej a regionálnej úrovni“, ktorá poukázala na význam, zmysluplnosť a verejnoprospešnosť dobrovoľníctva mládeže.

Základnými dokumentmi, ktoré upravujú mládežnícku politiku na miestnej úrovni sú Biela kniha o mládeži² a Európska charta o participácii mladých ľudí na živote obcí a miest³. V kontexte obsahovej analýzy týchto dokumentov môžeme za **základné piliere mládežníckej politiky na komunálnej úrovni** považovať:

- naštartovanie a rozvoj participácie mládeže a výchovu k aktívnemu občianstvu,
- rozvoj dobrovoľníctva ako prirodzenej formy angažovanosti mladých ľudí a prejav iniciatívy a solidarity,
- poskytovanie cielených informácií pre mládež a o mládeži,
- systematickú spoluprácu všetkých subjektov zaoberajúcich sa deťmi a mládežou.

K problémom, ktoré sú spojené s prácou s mládežou na miestnej úrovni, by sme mohli zaradiť výraznú heterogénnosť súčasnej mládeže a jej príslušnosť k rôznym subkultúram, individualizáciu súčasnej mládeže, existenciu anómie, tj. stavu rozkladu noriem sociálneho konania u mládeže ako aj ostatných členov spoločnosti, ktorí sa v dôsledku zrýchlených spoločenských zmien stali dezorientovanými, kríza identity mladých ľudí a vplyv nebezpečných spoločenstiev (rizikových subkultúr, kultov, siekt a pod.) na voľný čas mládeže.

Jednou z najväčších slabín práce s mládežou v SR a v nadväznosti na to aj mládežníckej politiky je nedostatok spolupráce. Mladí ľudia plnia rôzne úlohy, sú členmi rôznych skupín a chýba článok, ktorý by zjednocoval všetkých aktérov a vytváral priestor na výmenu informácií, diskusiu a spoločné aktivity. Túto úlohu by mali prevziať miestne a regionálne samosprávy, ktoré vzhľadom k svojim kompetenciám môžu vytvoriť mechanizmy systematickej spolupráce všetkých subjektov, ktoré pracujú s mládežou.

Európska charta o participácii mladých ľudí na živote obcí a regiónov uvádza, že účasť na živote obcí a miest poskytuje mladým ľuďom možnosť, aby sa s nimi identifikovali ako občania a nezostali iba ich obyvateľmi. Účasť je predpoklad ak chcú mladí ľudia prejavit' svoju vôľu žiť spoločne s ostatnými na ulici, v časti obce, meste alebo regióne a byť aktérmi sociálnych zmien.

Ako faktor v ich sociálnej integrácii ponúka mládežnícka politika na miestnej úrovni efektívny súbor opatrení pre prekonanie protirečení, ktoré pôsobia v modernej obci, meste a regióne: na jednej strane anonymita a utiahnutie sa do seba, na strane druhej verejný život a vôľa "zmeniť veci". Prostriedkami na prekonanie týchto protirečení sú práve občianska participácia, dobrovoľníctvo, informovanosť a vzdelávanie.

Akčný plán politiky mládeže na rok 2007⁴ pokrýva všetky tieto oblasti, ktoré sa dotýkajú mladých ľudí, zachováva pritom štruktúru a členenie podľa Konceptie štátnej politiky vo vzťahu k mládeži do roku 2007⁵, ku ktorým patria:

- úlohy v oblasti rodiny a rodinnej výchovy,
- úlohy v oblasti vzdelávania a výchovy,
- úlohy v oblasti práce, prípravy na budúce povolanie a sociálnej integrácie,

² Biela kniha Európskej komisie Nový impulz pre európsku mládež. Luxembourg: European Communities 2002.

³ Európska charta o participácii mladých ľudí na živote obcí a regiónov. Rada Európy, 2003.

⁴ Akčný plán politiky mládeže na rok 2007. Bratislava: Vláda SR, 2007.

⁵ Konceptia štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži do roku 2007. Bratislava: Iuventa 2002.

- úlohy v oblasti životného štýlu mládeže,
- úlohy v oblasti občianskej a politickej participácie detí a mládeže a výchovy k aktívnemu demokratickému občianstvu,
- úlohy v oblasti mobility mládeže a Európskej spolupráce.

Koncepcia práce s mládežou na miestnej a regionálnej úrovni má svoje intencionálne, regionálne, inštitucionálne, ekonomické ako aj iné špecifiká. Vytvoriť vlastnú koncepciu práce s mládežou na miestnej a regionálnej úrovni vyžaduje spoluprácu a zainteresovanosť všetkých subjektov⁶. Práve v tom je kľúčová úloha územnej samosprávy: pôsobiť ako stmelovací a koordinujúci prvok. Takáto koncepcia má vychádzať z analýzy situácie, definovania problémov a cieľov a z prípravy špecifických mechanizmov spolupráce a podpory a riešení pre jednotlivé problémy. Viaceré mestá a samosprávne kraje majú vo svojich plánoch dlhodobého rozvoja urobené analýzy silných a slabých stránok, ohrození a príležitostí v oblasti práce s mládežou. Dôležité je poznať a skompletizovať tieto ako i ďalšie dôležité údaje z jednotlivých oblastí mládežníckej politiky na miestnej a regionálnej úrovni, aby samosprávna politika regiónov a miest na Slovensku voči mládeži bola objektívna, koncepčná a efektívna.

2 METODOLÓGIA VÝSKUMU

V kontexte uvedených teoretických a koncepčných východísk bolo **cieľom výskumu** analyzovať mládežnícku politiku regiónov a miest na Slovensku so zameraním na neformálne vzdelávanie, participáciu, informovanosť a dobrovoľníctvo.

Koncepcia a úlohy výskumu boli vymedzené v dvoch úrovniach a sústredené do viacerých rovín. Prvú úroveň výskumu predstavovala mládežnícka politika v sledovaných oblastiach na úrovni vyšších územných celkov. Druhá úroveň bola zameraná na mládežnícku politiku miest.

V oboch úrovniach sme mládežnícku politiku sledovali v rovine koncepcnej, rovine realizácie, podpory a spolupráce. Vo všetkých rovinách sme sa snažili zachytiť hodnotenie z dvoch strán. Jednu stranu predstavoval pohľad predstaviteľov samosprávy na politiku, ktorú vo vzťahu k mládeži vyššie územné celky a mestá realizujú. Druhú stranu predstavoval pohľad zástupcov a zástupkyň mládeže a organizácií pracujúcich s mládežou.

Pri zbere empirických údajov sme využili viacero metód. Za účelom analýzy koncepcnej roviny mládežníckej politiky VÚC a miest sme využili metódu obsahovej analýzy koncepčných materiálov samosprávnych krajov a miest týkajúcich sa mládeže a rozvoja miestnej samosprávy.

Informácie o mládežníckej politike regiónov sme zisťovali prostredníctvom pološtrukturovaných rozhovorov s pracovníkmi a pracovníčkami úradov samosprávnych krajov poverených oblasťou práce s mládežou a so zástupcami a zástupkyňami regionálnych rád mládeže. Výskumnú vzorku v rámci VÚC tvorilo celkovo 16 respondentov a respondentiek, z toho 8 pracovníkov a pracovníčok úradov samosprávnych krajov a 8 zástupcov a zástupkyň krajských rád mládeže.

Informácie o mládežníckej politike miest sme zisťovali prostredníctvom dotazníka, ktorý sme v spolupráci s Úniou miest Slovenska administrovali mailom a poštou. Pre zvýšenie návratnosti dotazníkov sme po prvom termíne zaslania dotazníkov opätovne požiadali o vyplnenie potrebných údajov mailom a telefonicky. Za účelom zistenia názorov zástupcov

⁶ Miháliková, J. – Jambrichová, J. – Hanečáková, M.: Čítanka pre samosprávy. Mládežnícka politika na miestnej úrovni. Bratislava: Iuventa, 2005.

a zástupkyň mládeže na mládežnícku politiku miest, v ktorých pôsobia, sme zrealizovali s touto cieľovou skupinou pološtruktúrované rozhovory.

Podľa územného členenia Slovenskej republiky bolo zámerom výskumu analyzovať mládežnícku politiku v celkovom počte 138 miest SR. Empirické údaje vo vzťahu k mládežníckej politike miest sme od samosprávy získali celkovo z 80 miest, čo predstavuje 57,97 percentnú návratnosť dotazníkového šetrenia. Doplňujúce informácie od zástupcov a zástupkyň mládeže sme získali celkovo z 58 miest zhodných s mestami, z ktorých sme mali údaje od samosprávy.

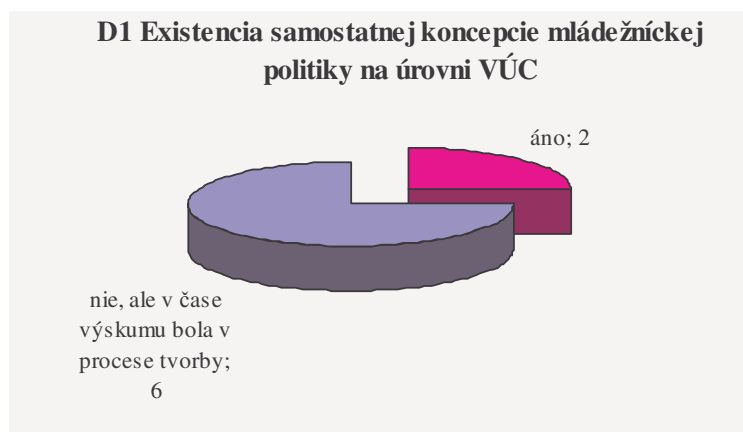
Na spracovanie empirických údajov sme použili metódy kvantitatívnej a kvalitatívnej analýzy. V závere sme zhrnuli výsledky výskumu a vyvodili odporúčania pre prax.

3 MLÁDEŽNÍCKA POLITIKA SAMOSPRÁVNÝCH KRAJOV V SR

3.1 Konceptná rovina mládežníckej politiky VÚC

Vo výskume sme analyzovali a komparovali koncepcie mládežníckej politiky na úrovni jednotlivých VÚC. Výskumné zistenia identifikovali nedostatky v koncepcnej oblasti mládežníckej politiky. Prehľad existencie samostatných koncepcií mládežníckej politiky na úrovni VÚC prezentuje diagram D1.

V sledovanom období (do roku 2007) boli samostatné koncepcie mládežníckej politiky vypracované len v dvoch samosprávnych krajoch (Banskobystrickom a Žilinskom). Ostatné VÚC opakované vo výskume deklarovali potrebu koncepcií, ktorá sa reálne premietala aj do procesu ich tvorby (v prvom polroku 2008 plánovali všetky ostatné VÚC prijať samostatné koncepcie v tejto oblasti).

Hlavnými východiskami a prioritami mládežníckej politiky v Žilinskom samosprávnom kraji sú:

- previazať formálne a neformálne vzdelávanie detí a mládeže;
- podporovať mobilitu mládeže a rozvoj medzinárodných kontaktov mladých ľudí v zariadeniach formálneho a neformálneho vzdelávania;
- podporovať činnosť občianskych združení detí a mládeže v regióne;
- upevniť pozíciu školských zariadení neformálneho vzdelávania v systéme výchovy a vzdelávania.

V Banskobystrickom samosprávnom kraji je prioritou v oblasti mládežníckej politiky tiež previazať formálne a neformálne vzdelávanie detí a mládeže v BBSK. Hlavným cieľom je podporovať voľno-časové aktivity a záujmovú činnosť študentov/tiek stredných škôl a školských zariadení. Hlavnými opatreniami sú:

- propagovať postavenie a funkciu mimoškolských, poradenských a metodických inštitúcií,

- podporovať spoluprácu škôl v regióne pri realizácii aktivít osvetového a výchovno-vzdelávacieho charakteru.

Uvedené priority a ciele mládežníckej politiky sa viažu predovšetkým na kompetencie VÚC v oblasti zriaďovania a správy stredných škôl, z nami sledovaných oblastí je v nich zastúpená len oblasť neformálneho vzdelávania.

Na príprave koncepcií mládežníckej politiky sa dominantne podieľajú pracovníci a pracovníčky úradov samosprávnych krajov, pričom poradnú úlohu plnia rôzne komisie, ktoré vo svojej kompetencii majú problematiku mládeže, a zástupcovia mládežníckych organizácií. Iba traja zástupcovia VÚC (Košický, Prešovský a Nitriansky samosprávny kraj) uviedli, že sa mládež nepodieľa na príprave spomínaných materiálov, ostatní piati zástupcovia VÚC uviedli aj účasť zástupcov i zástupkyň mládeže pri príprave koncepcií, a to prostredníctvom aktívneho začlenenia do pracovných skupín vytvárajúcich koncepcie mládežníckej politiky či ich pripomienkovaním.

Obe strany - predstavitelia a predstaviťky VUC v zhode so zástupcami a zástupkyňami KRM - vyjadrovali dôležitosť vytvorenia samostatných koncepcií mládežníckej politiky na úrovni samosprávnych krajov s jasne zadefinovanými témami a prioritami. Zároveň upozorňovali na potrebu vytvorenia samostatných oddelení, ktoré by sa problematikou mládeže v rámci úradov samosprávnych krajov prioritne zaoberali, a tým v praxi naplňali realizáciu koncepcií.

Jednotlivé VÚC disponujú inými koncepčnými materiálmi, v ktorých je mládež ako cieľová skupina implicitne alebo explicitne zahrnutá (napr. koncepcie rozvoja športu, kultúry, školstva a pod.), ktoré akoby suplovali chýbajúce a nami sledované ucelené koncepcie mládežníckej politiky. Konštatujeme, že nedostatočne, keďže koncepčné zámery uvedených dokumentov sú orientované výlučne do oblastí:

- formálne vzdelávanie na úrovni stredných škôl, spolupráca so strednými školami, správa škôl;
- podpora projektov práce s organizovanou mládežou (krajské rady mládeže, mládežnícke parlamenty, žiacke školské rady);
- zvyšovanie dostupnosti a rozširovanie ponuky voľno-časových aktivít.

Z nami sledovaných oblastí mládežníckej politiky sa v koncepcnej rovine VÚC sústreďujú pozornosť na oblasť neformálneho vzdelávania a participácie mládeže. Najmenšia pozornosť je zameraná na problematiku rozvoja dobrovoľníctva.

Pozitívnym zistením je fakt, že v niektorých samosprávnych krajoch (Žilinskom, Banskobystrickom, Trenčianskom a Trnavskom) boli do prípravy týchto koncepčných materiálov zahrnutí/é aj zástupcovia a zástupkyne mládeže. V Žilinskom a Banskobystrickom samosprávnom kraji pripomienkovali materiály členovia a členky KRM.

Vytváranie koncepcií priamo súvisí aj s informovanosťou VÚC o potrebách mládeže, nakoľko kreovanie mládežníckej politiky by malo vychádzať z tejto analýzy. Môžeme konštatovať, že zástupcovia a zástupkyne VÚC a KRM hodnotili úroveň informovanosti VÚC o potrebách mládeže ako priemernú (na stupnici 1 až 5, kde 1 je žiadna a 5 výborná dosiahlo priemerné hodnotenie hodnotu 2,9625), pričom negatívnejšie hodnotili túto oblasť zástupcovia a zástupkyne KRM, keďže iniciatívu a konkrétne podnety na spoluprácu akoby dávali len oni.

3.2 Realizácia mládežníckej politiky VÚC v praxi

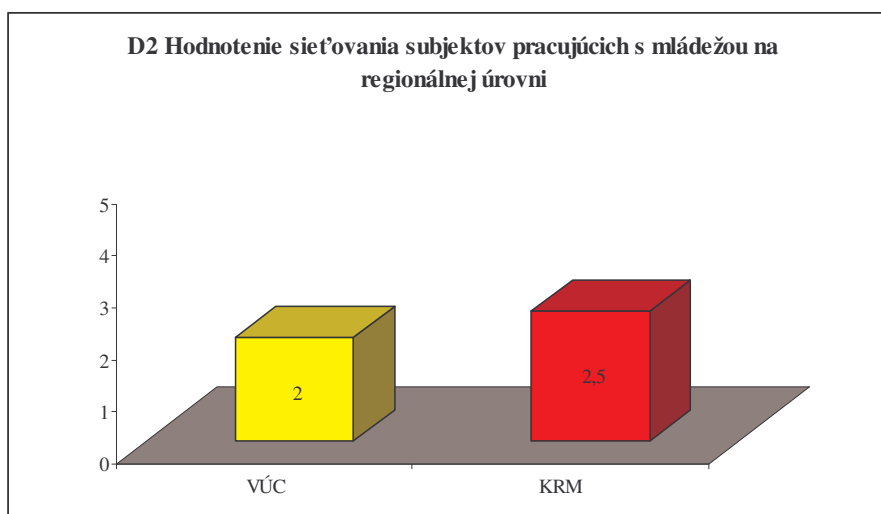
V ďalšej časti výskumu sme sa zamerali na konkrétne aktivity mládežníckej politiky VUC a ich aktérov a realizátorov.

Za najvyššiu formu participácie mládeže na správe záležitostí, ktoré sa jej týkajú, je považované jej začlenenie do rozhodovacích orgánov samospráv. **Zastúpenie mladých ľudí do 30 rokov** je však vo volených orgánoch samosprávnych krajov minimálne. Iba v Nitrianskom samosprávnom kraji bol do zastupiteľstva zvolený jeden zástupca vo veku do 30 rokov.

V štyroch samosprávnych krajoch (Žilinskom, Košickom, Banskobystrickom a Nitrianskom) pôsobia **samostatné komisie** resp. subkomisie, ktoré sa zaoberajú problematikou mládeže (v kompetencii majú okrem mládeže aj oblasť školstva, športu alebo kultúry). V uvedených poradných orgánoch samosprávnych krajov pôsobia prevažne poslanci a poslankyne, ojedinele v nich pôsobia aj zástupcovia a zástupkyne mládeže (VUC Žilina, Košice). V dvoch samosprávnych krajoch (Trenčianskom a Trnavskom) nepôsobia komisie/subkomisie, ale prácou s mládežou je poverené Združenie pre deti a mládež (TR) a Výbor pre deti a mládež (TN) ako poradné orgány samosprávnych krajov.

Medzi významných aktérov mládežníckej politiky na úrovni VÚC patria **pracovníci a pracovníčky úradov samosprávnych krajov** zaoberajúci sa prioritne problematikou mládeže. Na siedmich úradoch samosprávnych krajov (t.j. na všetkých okrem Trenčianskeho úradu samosprávneho kraja) pôsobia samostatní pracovníci a pracovníčky poverení/é prácou s mládežou, ide o odborných referentov a referentky z odborov školstva, informácií, sociálnych vecí a rodiny, len jeden z nich má však menej ako 30 rokov (VÚC Košice). Celkovo ide o 11 pracovníkov a pracovníčok (rodová diferenciácia - 6 žien a 5 mužov). Zväčša je touto agendou poverená jedna pracovníčka alebo pracovník (Košice, Trnava, Bratislava, Nitra), na dvoch úradoch dvaja (Banská Bystrica, Prešov), v Žiline traja.

Predpokladali sme, že VÚC majú vytvorenú **sieť organizácií pracujúcich s mládežou**, nakoľko v oblasti regionálnej samosprávnej politiky voči mládeži patria tieto subjekty medzi dôležitých aktérov. Tento predpoklad sa nám potvrdil

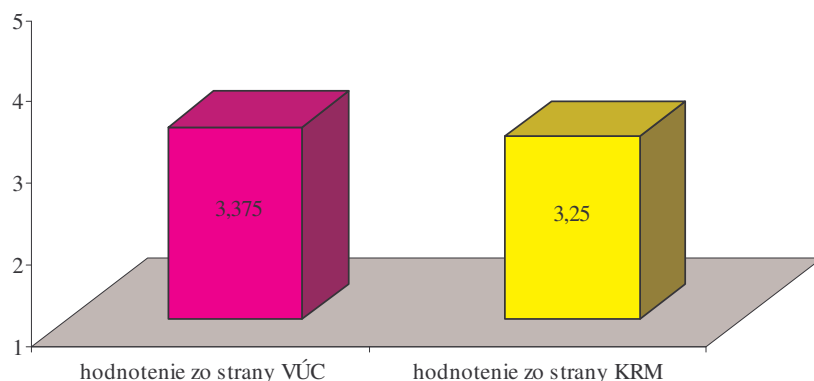
v dvoch prípadoch (Trenčiansky a Trnavský VÚC), v ostatných VÚC sieťovanie vôbec nerealizujú. Iniciatívu v tejto oblasti prevzali krajské rady mládeže príp. centrá voľného času, ktoré supľujú kompetencie VÚC. V dvoch krajoch (Prešov, Nitra) sa sieťovaniu nevenujú žiadne organizácie. Priemerné hodnotenie sieťovania dokumentuje diagram D2.

Keďže VÚC nekoordinujú sieť mládežníckych organizácií, informácie o nich získavajú len sprostredkované (v periodicite cca raz za pol roka). Najfrekvencovanejšími informačnými zdrojmi sú médiá, propagačné materiály organizácií a osobné kontakty lídrov a líderiek organizácií, prípadne partner na celonárodnej úrovni (IUVENTA).

V rámci **celonárodnej spolupráce** VÚC komunikujú najčastejšie s IUVENTOU a Radou mládeže Slovenska. V rámci regionálnej úrovne VÚC realizujú konkrétne aktivity najmä v spolupráci s KRM, informačnými centrami mladých a centrami voľného času. Vzájomná kooperácia sa realizuje prostredníctvom pravidelných a nepravidelných osobných stretnutí so zástupcami/kyňami a prostredníctvom mailovej a telefonической komunikácie.

Hodnotenie spolupráce VÚC s KRM zo strany zástupcov/kyň VÚC a KRM prezentujeme v diagrame D3. Obe strany hodnotia vzájomnú spoluprácu ako priemernú, pozitívnejšie sa k tejto otázke vyjadrili zástupcovia/kyne VÚC.

D3 Hodnotenie spolupráce VÚC a KRM

V realizačnej rovine mládežníckej politiky VÚC, rovnako ako v koncepcnej, dominujú aktivity v oblasti **neformálneho vzdelávania** - napr. olympiády, konzultácie, besedy na rôzne témy.

V oblasti **participácie** mládeže sa aktivity viažu na spoluprácu s KRM a s mládežníckymi a študentskými parlamentmi a žiackymi školskými radami.

V oblasti **informovania** mládeže sme identifikovali priame i nepriame informačné toky. Na informovanie mladých ľudí VÚC preferujú najmä nepriame formy sprostredkovania informácií, ako sú internetová stránka VÚC, regionálna TV, noviny, rozhlas, prípadne iné internetové stránky. Minimálne uvádzali priame zasielanie materiálov organizáciám zastupujúcim mládež. Priame formy oslovovania mladých ľudí a ich informovania ako okrúhle stoly, diskusné fóra a verejné vypočutia až na (VÚC Košice, Prešov, Trenčín, čiastočne Nitra a Bratislava) neboli využívané vôbec.

V oblasti **dobrovoľníctva** sa VÚC zapájajú do aktivít, ktoré smerujú k prezentácii dobrovoľníckych činností a oceňovaniu práce dobrovoľníkov a dobrovoľníčok (napr. prezentácie Európskej dobrovoľníckej služby, podpora občianskych združení pracujúcich s dobrovoľníkmi, ocenenie dobrovoľníkov a dobrovoľníčok).

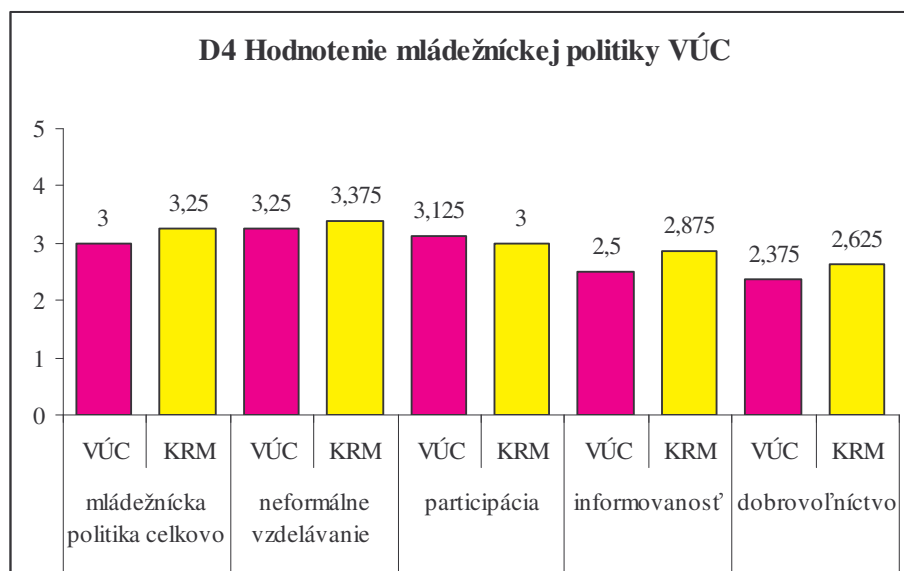
3.2.1 Podpora aktivít mladých ľudí na úrovni VÚC

Pre realizáciu jednotlivých aktivít mládežníckej politiky je nevyhnutná podpora zo strany VÚC, čo dokumentujú výpovede predstaviteľov a predstaviteľiek VÚC i zástupcov a zástupkyň mládeže.

Vo všetkých ôsmich regiónoch existuje systém finančnej podpory projektov práce s mládežou, aj keď sa oficiálne neidentifikuje ako finančný systém na podporu mládežníckej politiky a jej priorit, ale v konečnom dôsledku podporuje projekty v oblasti športu, kultúry, voľného času a sociálnej oblasti zameranej na mládež. Dobrý príklad z praxe môžeme uviesť z Trnavského VUC, kde existuje systém grantovej podpory projektov práce s mládežou, ktorý dokonca zastrešuje samotná mládežnícka organizácia Združenie pre podporu detí a mládeže. Vo všeobecnosti v rámci VUC dominuje nefinančná podpora aplikácie mládežníckej politiky, ktorá sa realizuje formou poskytovania priestorov, propagácie aktivít v regionálnych médiách a participáciou na príprave či realizácii konkrétnych podujatí pre mládež. Opäť prevažuje podpora aktivít v oblasti neformálneho vzdelávania.

3.3 Hodnotenie mládežníckej politiky VÚC

Všetci respondenti a respondentky výskumu mali možnosť voľnou odpoveďou vyjadriť svoje hodnotenie mládežníckej politiky ako celku, ako aj v jednotlivých oblastiach. Priemerné hodnotenie zobrazujeme v diagrame D4 (na škále 5 - výborná; 4 - dobrá; 3 - priemerná; 2 - slabá; 1 - žiadna).

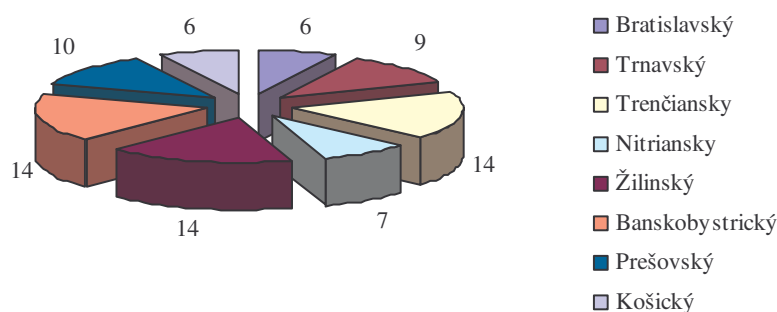
Obe strany hodnotili mládežnícku politiku celkovo ako priemernú. Zástupcovia a zástupkyne mládeže hodnotili mládežnícku politiku pozitívnejšie, čo interpretujeme ako dôsledok ich vyššej angažovanosti. Hodnotenia zástupcov a zástupkyň VÚC boli výrazne negatívnejšie v oblasti dobrovoľníctva, akoby sa táto oblasť nerozvíjala. Zhodný pohľad na hodnotenie sa prejavil v oblasti neformálneho vzdelávania, kde je aj najvyššia a najintenzívnejšia spolupráca.

Pozornosť sme smerovali aj do oblasti hodnotenia spolupráce VÚC s mestami a obcami regiónu a ústrednými orgánmi štátnej správy, ktorú hodnotili ako priemernú. Pozitívnejšie hodnotenie sme zaznamenali v oblasti podpory smerujúcej z ústredných orgánov štátnej správy na VÚC v oblasti mládežníckej politiky, ktorú hodnotili zástupcovia a zástupkyne mládeže ako dobrú.

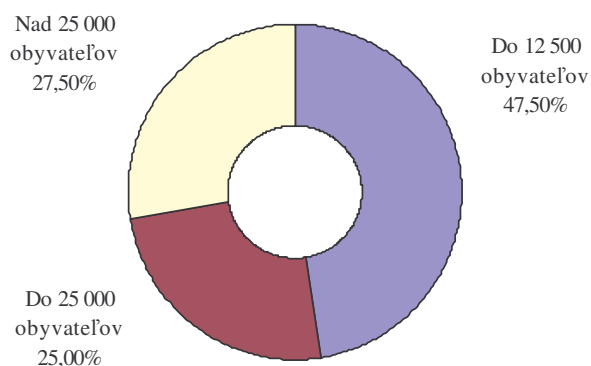
4 MLÁDEŽNÍCKA POLITIKA MIEST V SR

Na úrovni miest sa do výskumu celkovo zapojilo 80 mestských samospráv⁷. Ich prehľad podľa VÚC a veľkosti miest podávame v diagramoch D5 a D6.

D5 Prehľad miest zapojených do výskumu podľa VÚC

D6 Prehľad miest zapojených do výskumu podľa veľkosti

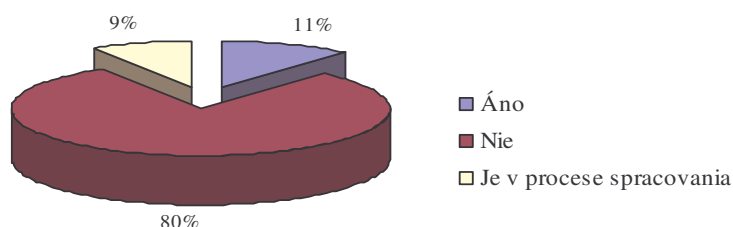

⁷ Výskumnú vzorku tvorili nasledovné mestá: Banská Bystrica, Bardejov, Bratislava - Ružinov, Bojnice, Brezno, Bytča, Čadca, Dobšiná, Dubnica nad Váhom, Dudince, Filakovo, Galanta, Gelnica, Handlová, Hanušovce nad Topľou, Holíč, Humenné, Ilava, Jelšava, Kežmarok, Košice, Kremnica, Krupina, Leopoldov, Levice, Lipany, Liptovský Hrádok, Liptovský Mikuláš, Malacky, Martin, Medzev, Modra, Myjava, Námestovo, Nitra, Nová Baňa, Nová Dubnica, Nové Mesto nad Váhom, Nové Zámky, Partizánske, Pezinok, Piešťany, Považská Bystrica, Prešov, Prievidza, Púchov, Rajec, Rajecké Teplice, Revúca, Rožňava, Ružomberok, Senec, Senica, Skalica, Snina, Spišské Podhradie, Stará Turá, Stropkov, Stupava, Šaľa, Šamorín, Topoľčany, Tornaľa, Trenčianske teplice, Trenčín, Trnava, Trstená, Turzovka, Tvrdošín, Veľké Kapušany, Veľký Krtíš, Vrbové, Vrútky, Vysoké Tatry, Zlaté Moravce, Zvolen, Žarnovica, Želiezovce, Žiar nad Hronom, Žilina

4.1 Koncepčná rovina mládežníckej politiky miest

Samostatné koncepcie mládežníckej politiky má miestna samospráva vypracované v 9 prípadoch z 80 a v 7 mestách sú v procese spracovania. (viď diagram D7). V 64 mestách

D7 Existencia samostatnej koncepcie mládežníckej politiky v mestách

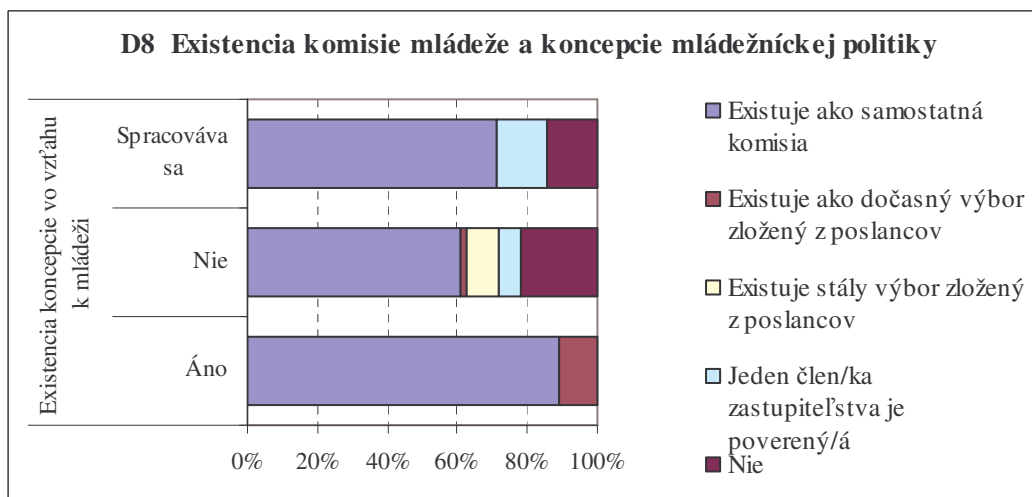

takáto koncepcia neexistuje. Existencia samostatnej koncepcie alebo v súčasnom období jej spracovávanie nesúvisí s VÚC, do ktorého pôsobnosti mesto patrí ani s veľkosťou mesta.

Za významné možno považovať, že v 9 mestách, v ktorých je vypracovaná samostatná koncepcia politiky mládeže, zároveň pôsobí aj samostatná komisia alebo dočasný výbor zložený

z poslancov ako poradný orgán samosprávy v otázkach týkajúcich sa mládeže (viď. diagram D8). Rovnako v siedmich mestách, kde sa takáto koncepcia spracováva, existuje v piatich prípadoch samostatná komisia v tejto oblasti.

D8 Existencia komisie mládeže a koncepcie mládežníckej politiky

Aj keď vzájomná súvislosť uvedených dvoch premenných sa nedala štatistickou analýzou preukázať, dokumentuje skutočnosť, že pôsobenie samostatných komisií ako poradných orgánov v oblasti mládežníckej politiky pozitívne pôsobí aj v smere koncepčných zámerov miest vo vzťahu k mládeži.

Podobne štatisticky významné súvislosti sa nám nepodarilo preukázať medzi existenciou samostatnej koncepcie a prítomnosťou samostatného/nej pracovníka/čky mestského úradu povereným/nou problematikou mládeže. Ako však uvádzame v tabuľke T1, v mestách, kde koncepcia existuje alebo je v procese spracovania, je väčšie zastúpenie samostatných pracovníkov/čok v tejto oblasti ako v tých, kde koncepcia nie je vypracovaná.

T1 Prítomnosť pracovníka/čky na mestskom úrade zaoberajúceho/cej sa otázkami mládeže a existencia samostatnej koncepcie mládežníckej politiky

Prítomnosť pracovníka/čky	Existencia koncepcie vo vzťahu k mládeži						Spolu	
	Áno		Nie		spracováva sa			
	N	%	N	%	N	%	N	%
Áno	6	66,67	23	35,94	4	57,14	33	41,25
Nie	3	33,33	41	64,06	3	42,68	47	58,75
Spolu	9	100,00	64	100,00	7	100,00	80	100,00

V 16 mestách, kde je samostatná koncepcia politiky mládeže spracovaná alebo je v procese spracovania, bola mládež do jej tvorby začlenená v 9 mestách, čo predstavuje viac ako 50 percent týchto miest. Za pozitívne možno považovať, že samospráva pri tvorbe koncepcií mládežníckej politiky využila aj aktívne formy participácie mládeže, ako sú napríklad diskusné fórum mladých a členstvo v pracovnej skupine, ktorá vypracovávala návrh koncepcie práce s mládežou. Mládež alebo jej zástupcovia a zástupkyne mali možnosť zapojiť sa do tvorby koncepcie aj prostredníctvom dotazníkových prieskumov a verejného pripomienkovania návrhu.

Samostatné koncepcie mládežníckej politiky, ktoré majú mestá vypracované, predstavujú špecifické zámery miest sústredené na aktivizáciu mládeže v rôznych oblastiach života mesta prostredníctvom rozličných spôsobov.

Na základe obsahovej analýzy koncepcií možno konštatovať, že každá zo samostatných koncepcií je osobitne sústredená na zvyšovanie občianskej a politickej participácie mládeže prostredníctvom podpory fungovania žiackych, študentských a mestských parlamentov, mládežníckych organizácií a občianskych iniciatív. Z nami sledovaných oblastí je zastúpená aj oblasť neformálneho vzdelávania a informovanosti mládeže, téma dobrovoľníctva v koncepciách takmer nie je prítomná. Všetky koncepcie sú sústredené aj na vytváranie a rozširovanie ponuky možností trávenia voľného času.

Samostatné koncepcie mládežníckej politiky miest sa orientujú na mládež ako na cieľovú skupinu vo všeobecnosti, niektoré venujú pozornosť aj rizikovým skupinám mládeže, napríklad pomoc mladým ľuďom z detských domovov pri vstupe do života dospelých.

Okrem existencie samostatných koncepcií práce s mládežou nás zaujímalo, či existujú iné koncepčné materiály, kde je mládež ako cieľová skupina začlenená. Zistili sme, že takéto materiály sú v 27 mestách, v 53 sledovaných mestách z 80 obdobné materiály nemajú. Z iných koncepčných materiálov sa vyskytovali najmä materiály o rozvoji miest a koncepcie rozvoja školstva a športu, kde nami sledované oblasti mládežníckej politiky neboli v koncepcijnej rovine rozpracované. Do tvorby týchto materiálov bola mládež začlenená v 15 prípadoch.

Priestor pre zlačnenie politiky vo vzťahu k mládeži na samosprávnej úrovni predstavujú aj plány hospodárskeho a sociálneho rozvoja miest. Takéto plány sú vypracované v súčasnosti v 66 mestách z nami sledovaných 80 miest a v 6 mestách sú v procese spracovania. Ostatné mestá nemajú plány spracované.

Za pozitívne považujeme, že v prípade tvorby plánov rozvoja miest, bola oslovená mládež alebo jej zástupcovia, a to v 33 prípadoch, čo predstavuje 45,83 percent miest, kde majú plán vypracovaný alebo je v procese spracovania. (viď T2).

T2 Začlenenie mládeže do tvorby plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja miest

Začlenenie mládeže do tvorby PHSR	Existencia PHSR				Spolu	
	Áno alebo sa spracováva		Nie		N	%
	N	%	N	%		
Áno	33	45,83	0	0,00	33	41,25
Nie	35	48,61	8	100,00	43	53,75
Neviem	4	5,56	0	0,00	4	5,00
Spolu	72	100	8	100,00	80	100,00

Najčastejším spôsobom začlenenia mládeže do tvorby iných koncepcií a PHSR boli opäť aktívne formy participácie, a to priama účasť mládeže na ich tvorbe spolu s členmi a členkami komisie poverenej ich vypracovaním (18 miest), verejné diskusie (8 miest) a konzultácie so zástupcami a zástupkyňami organizácií pracujúcich s mládežou (3 mestá). Medzi ostatné formy zapájania mládeže do tvorby plánov a koncepcií patrili nepriame formy účasti, ako prieskumy formou dotazníkov a ankiet, či pripomienkovanie koncepčných materiálov na internete.

Vychádzajúc z existujúcich koncepčných materiálov a konkrétnych aktivít, ktoré samospráva vo vzťahu k mládeži realizuje, považovali pracovníci a pracovníčky samospráv rovnako ako aj zástupcovia a zástupkyne mládeže a organizácií pracujúcich s mládežou samospráv za prvoradú prioritu mládežníckej politiky **vytváranie podmienok vhodných na aktívne prežívanie a trávenie voľného času mládeže**, ako napríklad:

- vytváranie podmienok pre aktívne prežívanie voľného času sociálne znevýhodnených skupín - vytváranie nízkoprahových zariadení,
- vytváranie športovísk,
- vytváranie kultúrnych stredísk na sídliskách,
- vytváranie podmienok na výchovu a vzdelávanie,
- prevencia sociálno-patologických javov,
- podpora rómskej komunity,
- budovanie priestorov pre stretávanie mládeže a pod.

V spojení s týmito prioritami sa objavuje ako dôležitá z pohľadu samosprávy a z pohľadu zástupcov a zástupkyň mládeže aj podpora zapájania mládeže do vecí verejných. Ako druhú najčastejšiu prioritu mládežníckej politiky v tejto súvislosti uvádzali obe strany **podporu občianskej participácie mládeže** napríklad nasledovnými formami:

- vytváranie mládežníckych parlamentov,
- vytváranie klubov pre aktívnu mládež,
- podporovanie samostatnosti mládeže v riešení otázok, ktoré sa jej týkajú,
- podpora zapájania sa mládeže do tvorby strategických dokumentov miest,
- stretávanie sa mladých ľudí s predstaviteľmi obce,
- motivácia mládeže k činnosti v oblasti samosprávy,
- zvýšenie právneho vedomia mládeže,
- podpora mobility mládeže v rámci EÚ,
- podpora spolupráce mládeže s organizáciami pracujúcimi s mládežou a mestom.

Za pozitívne tiež považujeme, že medzi priority mládežníckej politiky zaraďujú rovnako zástupcovia samospráv i zástupcovia a zástupkyne mládeže aj oblasť **podpory práce s deťmi a mládežou** prostredníctvom vyčlenia samostatných finančných zdrojov v rozpočte mesta a prostredníctvom podpory dobrovoľníctva a dobrovoľníckych aktivít mladých ľudí.

Mládežnícku politiku miest v koncepcnej rovine hodnotili zástupcovia a zástupkyne mládeže celkovo ako priemernú. Aritmetický priemer hodnotenia dosiahol na päťstupňovej škále (5 - výborná; 4 - dobrá; 3 - priemerná, 2 - slabá; 1 - žiadna) hodnotu 2,912, avšak pri pomerne vysokej hodnote rozptylu (koeficient variácie 37,99%), čo svedčí rozdielnej skúsenosti v jednotlivých mestách.

4.1.1 Informovanosť miest o potrebách mladých ľudí

Okrem základných tém mládežníckej politiky Európskej únie ako sú neformálne vzdelávanie, participácia, informácie a dobrovoľníctvo, je v oblasti tvorby mládežníckej politiky na všetkých úrovniach špeciálne zdôraznená potreba *lepšieho poznania a porozumenia mládeže*. Za touto prioritou stojí myšlienka tvorby politiky voči mládeži, ktorá je založená na objektívnych a presných informáciách o realite života mladých ľudí. Z uvedených dôvodov sme zisťovali, aké spôsoby získavania informácií o mládeži mestá a zástupcovia a zástupkyne mládeže a organizácií pracujúcich s mládežou využívajú a ako hodnotia zástupcovia a zástupkyne miest a mládeže informovanosť mesta o potrebách mladých ľudí.

Tabuľka T3 poskytuje informácie o spôsoboch získavania informácií o potrebách mladých ľudí realizovaných mestami a zástupcami a zástupkyňami mládeže.

T3 Spôsoby získavania informácií o potrebách mladých ľudí

Spôsoby získavania informácií o potrebách mladých ľudí	mestá		zástupcovia a zástupkyne mládeže	
	N	%	N	%
	realizácia vlastných výskumov, prieskumov a ankiet	22	27,50	33
sprostredkované informácie od inštitúcií, organizácií a neformálnych skupín pracujúcich s mládežou	66	82,50	32	55,17
prostredníctvom mládežníckeho parlamentu	32	40,00	16	20,00
prostredníctvom komunikácie iniciovanej zo strany mládeže	28	35,00	24	41,38
prostredníctvom regionálnych a celoslovenských výskumov realizovaných externými inštitúciami	9	11,25	11	18,97
prostredníctvom monitoringu inštitúcií, organizácií a neformálnych skupín pracujúcich s mládežou	18	22,50	18	31,03
Iné	7	8,75	20	34,48

Za pozitívne možno považovať, že mestá, rovnako ako zástupcovia a zástupkyne mládeže, sa orientujú na viacero spôsobov získavania informácií o potrebách mladých ľudí. Tieto spôsoby je možné rozdeliť na aktívne získavanie priamych informácií a pasívnejšie získavanie sprostredkovaných informácií.

Medzi spôsoby získavania informácií o potrebách mládeže orientované najmä na priame a aktívne získavanie informácií možno uviesť nasledovné formy:

- realizácia vlastných prieskumov/ankiet/výskumov (vyžíva 27,50% miest a 56,90% zástupcov a zástupkýň mládeže);
- monitoring inštitúcií, organizácií a neformálnych skupín pracujúcich s mládežou (vyžíva 22,50% miest a 31,03% zástupcov a zástupkýň mládeže);

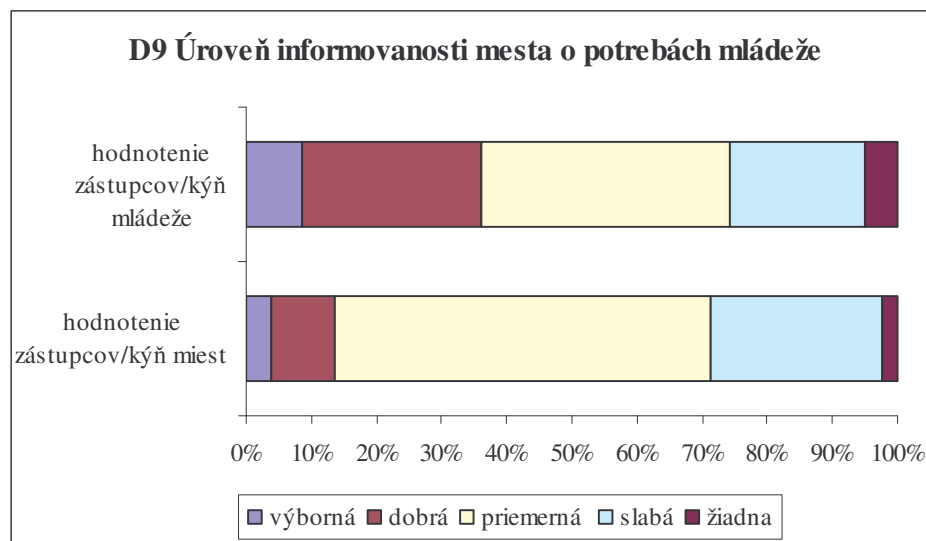
- iné spôsoby, v rámci ktorých medzi aktívne možno zaradiť napr. zriadenie schránky námetov a podnetov; prostredníctvom vedenia vlastných štatistík v oblasti záujmov detí a mládeže, stretnutiami s mladými, rokovania s mladými, osobným kontaktom - rozhovorom s mladými, priamym kontaktom s mladými počas mimoškolských aktivít, vlastnými skúsenosťami s prácou s mládežou.

Mládež v tejto oblasti nezostala pasívna a aktívne sa zapája do spolupráce s mestom i zástupcami a zástupkyňami mládeže. 28 miest a 24 mestských lídrov uviedlo, že získavajú informácie o potrebách mládeže vo svojom meste prostredníctvom aktivity iniciovanej zo strany samotnej mládeže a 40% miest a 20% mestských lídrov získava tieto informácie prostredníctvom mládežníckeho parlamentu.

Medzi nepriame spôsoby získavania informácií o potrebách mládeže patrili:

- prostredníctvom sprostredkovaných informácií od inštitúcií, organizácií a neformálnych skupín pracujúcich s mládežou (82,50% miest a 55,17% zástupcov a zástupkyň mládeže);
- prostredníctvom celoslovenských a regionálnych výskumov realizovanými externými inštitúciami (11,25% miest a 18,97% zástupcov a zástupkyň mládeže)
- iné spôsoby, napr. prostredníctvom internetu a vlastnej webovej stránky, mestských novín, dotazníkov určených pre triedne učiteľky.

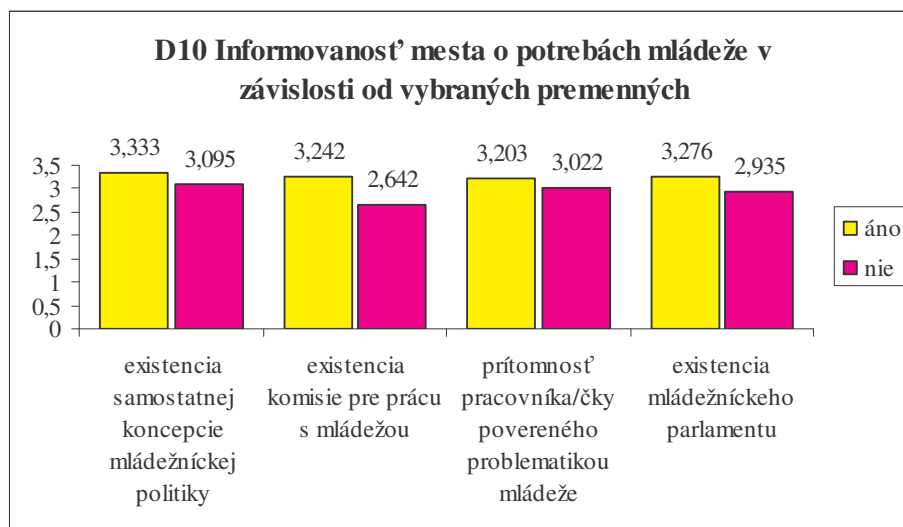
Pri porovnaní spôsobov získavania informácií o potrebách mladých ľudí využívaných mestami a zástupcami a zástupkyňami mládeže možno konštatovať, že zástupcovia a zástupkyne mládeže využívajú vo väčšej miere aktívne spôsoby získavania priamych informácií, viac sa orientujú na vlastné výskumy, prieskumy, monitoring a samotný kontakt s mladými ľuďmi. Na druhej strane mestá využívajú ako najčastejší zdroj sprostredkované informácie od inštitúcií, organizácií a neformálnych skupín spolupracujúcich s mládežou a kontakt s mládežníckym parlamentom. Aj tieto spôsoby je možné považovať za vhodné, najmä v prípade aktívnej spolupráce s týmito subjektmi, ktoré môžu byť relevantným zdrojom informácií o mládeži potrebných pre tvorbu koncepčných zámerov miest v tejto sfére.

Uvedené zistenia sa premietli aj do samotného hodnotenia úrovne informovanosti miest o potrebách mladých ľudí. Diagram D9 zobrazuje percentuálne vyjadrenie hodnotenia úrovne informovanosti mesta o potrebách mládeže. Možno konštatovať, že hodnotenie tejto skutočnosti je z pohľadu oboch strán priemerné. Na päťstupňovej škále dosiahlo hodnotu 3,000.

Pozitívnejšie hodnotenie vyjadrili zástupcovia a zástupkyne miest (aritmetický priemer hodnotenia bol 3,138) oproti zástupcom a zástupkyňiam mládeže (aritmetický priemer hodnotenia bol 2,862).⁸ Testovanie mediánov týchto dvoch skupín však štatisticky významné rozdiely nepreukázalo. Dôležité je podľa nášho názoru zistenie, že samotní zástupcovia a zástupkyne miest hodnotia informovanosť mesta o potrebách mládeže ako pomerne nedostatočnú (57,50% ju hodnotí ako priemernú, 26,25% ako slabú a 2,50% ako žiadnu).

Významnosť rozdielov v hodnotení úrovne informovanosti mesta o potrebách mladých ľudí vo vzťahu k existencii samostatnej koncepcie v meste a vo vzťahu k špecifickým realizátorom mládežníckej politiky (komisia, pracovník/čka mestského úradu a mládežnícky parlament) sa štatistickou analýzou nedala preukázať. Rozdiely v priemernom hodnotení na základe týchto premenných (viď diagram D10) však poukazujú na to, že o potrebách mladých ľudí sú lepšie informované tie mestá, v ktorých sú vypracované samostatné koncepcie mládežníckej politiky, v ktorých fungujú komisie zaoberajúce sa problematikou mládeže a mládežnícke parlamenty a v ktorých sú na mestských úradoch sú zamestnaní/é pracovníci a pracovníčky poverené problematikou mládeže.

Nakoľko je však hodnotenie celkovej informovanosti miest o potrebách mladých ľudí skôr negatívnejšie, možno predpokladať, že realizácia mládežníckej politiky miest v praxi nie je dostatočne založená na porozumení mládeže a na poznaní jej skutočných potrieb a priorít, ale skôr na domnienkach a predstavách samospráv o týchto skutočnostiach.

4.2 Realizácia mládežníckej politiky miest v praxi

Pri analýze realizácie mládežníckej politiky miest v praxi sme sa sústredili na zastúpenie mladých ľudí vo volených orgánoch samospráv, fungovanie samostatných komisií a pracovníkov/čok v oblasti práce s mládežou, spoluprácu mesta s mládežníckym parlamentom, mládežou a organizáciami pracujúcimi s mládežou, ako aj na konkrétne aktivity, ktoré v nami sledovaných oblastiach mestá realizujú.

⁸ Škála hodnotenia: 5 - výborná; 4 - dobrá; 3 - priemerná; 2 - slabá; 1 - žiadna, t.j. čím vyššiu hodnotu priemer dosahuje, tým je hodnotenie pozitívnejšie

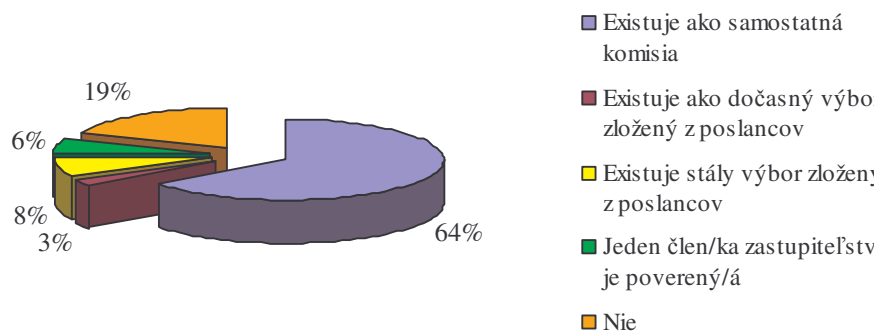
4.2.1 Vybraní aktéri mládežníckej politiky miest

Z 80 miest sa 78 vyjadrilo k **zastúpeniu mladých ľudí do 30 rokov medzi volenými predstaviteľmi samosprávy**, pričom v 33 mestách (čo predstavuje 42,31 percent) sú medzi volenými zástupcami a zástupkyňami aj ľudia do 30 rokov, v 45 mestách (57,69 percent) zástupcov mládeže vo volenej samosprávne nemajú. Toto zistenie považujeme za pozitívne, nakoľko dáva predpoklad pre najvyššie stupne participácie mladých ľudí na rozhodovacích procesoch. Na druhej strane sme medzi zastúpením mladých ľudí v zastupiteľstvách a existenciou samostatnej koncepcie vo vzťahu k mládeži a aktivitami v oblasti mládežníckej politiky miest nepreukázali významné súvislosti.

Vzájomná súvislosť medzi začlenením mladých ľudí do 30 rokov do orgánov volených samospráv nebola preukázaná ani vzhľadom na VÚC a veľkosť miest.

Ako sme uviedli v predchádzajúcej časti, **existencia samostatnej komisie** ako poradného orgánu mestského zastupiteľstva, súvisí s existenciou samostatnej koncepcie mládežníckej politiky v meste. Komisia zaoberajúca sa mládežou však môže byť i jedným z významných aktérov mládežníckej politiky v meste. Ako dokumentuje diagram D11, takáto komisia existuje v 64% sledovaných miest. V 3% miest funguje ako dočasný výbor a v 8% ako stály výbor zložený z poslancov, v 6% je problematikou mládeže poverený jeden člen/ka mestského zastupiteľstva. 19% miest nemá ani jeden spôsob fungovania poradného orgánu zastupiteľstva v otázkach mládeže.

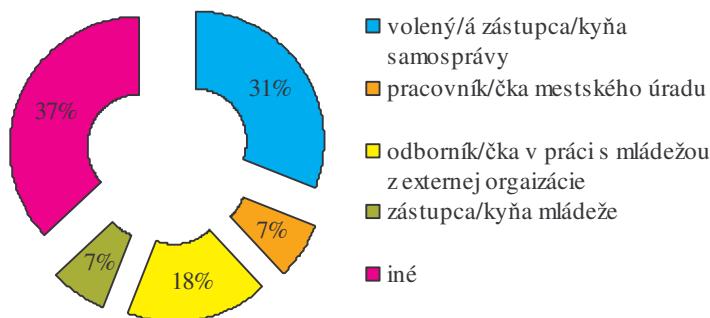
D11 Existencia komisie zaoberajúcej sa mládežou v meste

Samotné fungovanie komisie a jej zloženie môže dať priestor aj pre participáciu mládeže a zástupcov a zástupkyň organizácií pracujúcich s mládežou na mládežníckej politike mesta.

Veľkosť komisií sa pohybuje od 1 až po 30 členov a členiek, pričom priemerná veľkosť je 7 ľudí. Ženy sú v komisiách zastúpené približne jednou tretinou. V 25 komisiách zo 65, čo predstavuje 38,46% sú

D12 Zloženie komisií mládeže podľa pracovného zaradenia členov/niek

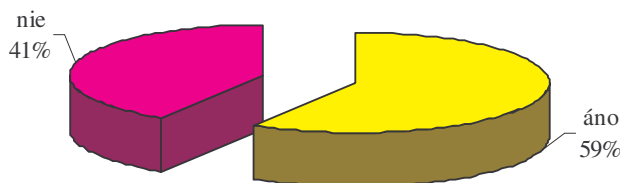
zastúpení mladí ľudia do 30 rokov, pričom ich počet v jednotlivých komisiách sa pohybuje medzi 1 až 4 ľuďmi. Zastúpenie mužov a žien do 30 rokov v komisiách je rovnako v celkovom počte približne 2:1. Zloženie komisií podľa pracovného zaradenia ich členov a členiek dokumentuje diagram D10.

Najväčšie zastúpenie v komisiách mládeže majú ľudia rôznych profesií zväčša prichádzajúci do kontaktu s mládežou rôznymi cestami, ktorých sme v našom členení pracovného zaradenia začlenili pod položku iné. V rámci tohto pracovného zaradenia boli členmi a členkami komisií mládeže najčastejšie učitelia a učiteľky a riaditelia a riaditeľky materských, základných, stredných a vysokých škôl. Ďalej sa členmi a členkami komisií v rámci tejto skupiny zaoberajúcimi sa otázkami mládeže v mestách stávajú podnikatelia a obyčajní občania mesta. Druhou najväčšiu skupinu predstavovali poslanci a poslankyne mestských samospráv, ktorí tvorili 31% z celkového počtu ľudí pracujúcich v komisiách v nami sledovaných mestách. Odborníci a odborníčky z iných externých inštitúcií pracujúcich s mládežou mali v komisiách 18 percentné zastúpenie, zväčša sa jednalo o ľudí pracujúcich v centrách voľného času a v mimovládnych organizáciách pracujúcich s mládežou. Rovnaké 7 percentné zastúpenie na celkovom počte členov a členiek komisií mali pracovníci a pracovníčky mestských úradov a zástupcovia a zástupkyne mládeže. Samotné zloženie komisií zaoberajúcich sa mládežou má ale v jednotlivých mestách veľmi rôznu podobu, niekde je komisia zostavená len z poslancov a poslankyň, niekde len z členov a členiek externých organizácií a inštitúcií.

Na základe analýzy zloženia komisií zaoberajúcich sa otázkami mládeže v mestách možno konštatovať, že komisie v mestách vytvárajú pre participáciu mládeže a zástupcov a zástupkyň pracujúcich s mládežou veľmi rôzny priestor. Pozitívne príklady predstavujú komisie, ktoré sú zložené prevažne z mladých ľudí a zástupcov a zástupkyň mládeže a organizácií pracujúcich s mládežou. V jednom meste funguje komisia ako poradný orgán mestského zastupiteľstva, ktorá je zložená len z mladých ľudí do 30 rokov. Na druhej strane väčšia komisií nemá medzi členmi a členkami zástupcov a zástupkyne mladých ľudí, rovnako aj na celkovom počte ľudí pracujúcich v komisiách sa zástupcovia a zástupkyne mládeže podieľajú len nízkym percentom (7%). Najčastejšie sú do komisií zaoberajúcich sa otázkami mládeže prizývaní ako odborníci a odborníčky pedagógovia a pedagogičky, ktorí/é však prichádzajú do kontaktu s mládežou najmä v procese ich formálneho vzdelávania. Spolupráca v tejto oblasti je menej rozvíjaná s odborníkmi a odborníčkami pracujúcimi s organizovanou i neorganizovanou mládežou vo voľnom čase.

Niektoré úlohy komisie pri mestskom zastupiteľstve môže plniť i **mládežnícky parlament** ako špecifická forma participácie mladých ľudí na samospráve mesta a aktér jeho mládežníckej politiky. O existencii mládežníckeho parlamentu v meste vypovedá diagram D13.

D13 Existencia mládežníckeho parlamentu v meste

V 47 z nami sledovaných 80 miest funguje mládežnícky parlament, a to v rámci rôznych foriem. V 11 mestách funguje pri základnej škole, v 10 mestách ako samostatné občianske združenie, v 9 mestách pri centre voľného času a v 5 mestách ako nezávislá skupina alebo iniciatíva. V 12 mestách má mládežnícky parlament inú formu. Existencia mládežníckeho parlamentu nesúvisí s VÚC ani s veľkosťou mesta, rovnako sa nepreukázala súvislosť s existenciou koncepcie mládežníckej politiky, komisie a pracovníka/čky pre prácu s mládežou.

Mestá využívajú viacero foriem spolupráce s mládežníckym parlamentom (viď tabuľka T4).

T4 Formy spolupráce mesta s mládežníckym parlamentom

Forma spolupráce	N	%
Pravidelné osobné stretnutia so zástupcom/kyňou mestského úradu alebo zastupiteľstva	19	40,43
Nepriavidelné osobné stretnutia so zástupcom/kyňou mestského úradu alebo zastupiteľstva	15	31,91
Prizývanie na rokovania mestského zastupiteľstva	13	27,66
Prizývanie na rokovania k špecifickým problémom týkajúcich sa mládeže	18	38,30
Účasť zástupcu mládežníckeho parlamentu v komisii pre mládež	16	34,04
Komunikácia prostredníctvom mailu/telefónu/listov	19	40,43
Iné	13	27,66

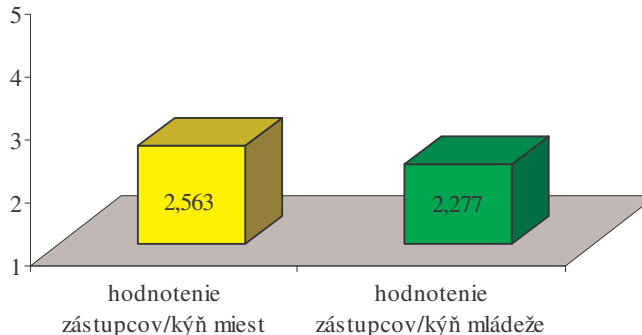
Medzi najčastejšie formy spolupráce mesta s mládežníckym parlamentom patria pravidelné osobné stretnutia a komunikácia prostredníctvom mailu, telefónov a listov. Za pozitívne považujeme, že zástupcovia a zástupkyne mládežníckeho parlamentu sú prizývaní/é aj na rokovania mestských zastupiteľstiev a sú členmi a členkami komisií pre mládež. Medzi iné formy spolupráce mesta s mládežníckym parlamentom zástupcovia miest zaraďovali spoločné aktivity, poskytovanie priestorov a pod.

Na celkovom hodnotení spolupráce mesta s mládežníckym parlamentom sa významne odrazila skutočnosť, že v 41% miest mládežnícky parlament nefunguje, t.j. pri hodnotení spolupráce zástupcovia a zástupkyne mládeže označili možnosť žiadna. Celkové priemerné hodnotenie spolupráce z pohľadu zástupcov samosprávy tak dosiahlo priemer 2,342 s vysokými hodnotami rozptylu (koeficient variácie 59,57%). Pri hlbšej analýze hodnotenia však môžeme konštatovať, že v mestách, kde mládežnícky parlament funguje, je hodnotenie tejto spolupráce pozitívne.

Fungovanie mládežníckeho parlamentu v konkrétnych mestách potvrdili aj zástupcovia a zástupkyne mládeže, pričom v názoroch na hodnotenie spolupráce sa zhodovali so zástupcami a zástupkyňami samospráv. Hodnotenie spolupráce mesta s mládežníckym parlamentom je priamoúmerné hodnoteniu spolupráce s mládežou vo všeobecnosti.

Na **hodnotenie spolupráce s mládežou** mali v jednotlivých mestách rovnaký názor zástupcovia a zástupkyne miest aj mládeže (medián test neprekázal rozdiely), pričom ako dokumentuje diagram D14, hodnotenie spolupráce mesta s mládežou bolo u zástupcov a zástupkyň mládeže celkovo kritickejšie.

D14 Hodnotenie spolupráce mesta s mládežou

Ako dôvody pozitívneho hodnotenia spolupráce mesta s mládežou zástupcovia a zástupkyne miest a mládeže uvádzali najmä nasledovné konkrétne skúsenosti:

- existencia mládežníckeho parlamentu v meste a dobrá spolupráca s jeho zástupcami a zástupkyňami;
- mládežnícke organizácie aj mládež v meste sú aktívne;
- je vytvorený grantový systém podpory mládežníckych subjektov;
- mesto vytvára priestor pre vzájomnú komunikáciu a pre participáciu mladých ľudí;
- mesto podporuje projekty realizované mladými ľuďmi finančne aj priestorovo;

Do negatívneho hodnotenia spolupráce mesta a mládeže sa premietali jednak skutočnosti na strane mesta, ako napríklad:

- žiadne zastúpenie mládeže v plánovaní a rozhodovaní mesta;
- mesto nevytvára priestor pre začlenenie mladých ľudí do rozhodovacích procesov;
- chýba prepojenie mladých ľudí cez poslanecký zbor;
- mesto nemá vypracovanú koncepciu mládežníckej politiky, systematicky sa mládeži nevenuje;
- pracovník/čka poverený/á problematikou mládeže má kumulovanú funkciu, nevníma sa jeho/jej dôležitosť v rámci štruktúry mestského úradu ako samostatného pracovníka/čky;
- spolupráca je len v začiatkoch, doteraz sa nerozvíjala.

Na druhej strane je možné identifikovať nedostatky aj na strane mladých ľudí a organizácií pracujúcich s mládežou:

- neexistencia štruktúr zastupujúcich mládež vo vzťahu k mestu, neexistuje reálne zoskupenie, ktoré by bolo možné osloviť pre spoluprácu v tejto oblasti;
- v mládeži sa nedarí vzbudiť záujem o veci verejné;
- nedostatočná aktivita zo strany mládeže.

Uvedené skutočnosti svedčia o tom, že realizácia mládežníckej politiky je závislá od zapojenia oboch strán - samotného mesta, ale aj mládeže. Je možné konštatovať, že v mnohých mestách stále nie je mládež aktívnym subjektom a partnerom mládežníckej politiky, skôr zostáva len objektom jej záujmu a pôsobenia.

Dôležitými aktérmi mládežníckej politiky, ktorí vo významnej miere naplňujú a realizujú koncepčné zámery miest v tejto oblasti, sú **detské a mládežnícke organizácie** a ostatné subjekty a iniciatívy pracujúce s mládežou. Preto nás zaujímalo, ako často jednotlivé mestá získavajú informácie o ich činnosti z jednotlivých zdrojov. Prehľad zistení prezentujeme v tabuľke T5.

T5 Získavanie informácií o činnosti subjektov pracujúcich s mládežou na území miest⁹

Zdroje	Priemer	Koeficient variácie V %
Osobné kontakty s jednotlivými subjektmi	3,638	18,62
Informácie z médií	3,457	26,23
Členovia/členky organizácií pracujúcich s mládežou	3,328	29,76
Propagačné materiály	3,161	35,67
Komisia pre prácu s mládežou	3,136	42,18
Iné	3,833	10,65

Za pozitívne považujeme, že väčšina miest využíva približne za rok a častejšie viacero zdrojov na získavanie informácií o činnosti subjektov pracujúcich na území ich mesta s mládežou. Najčastejšie využívaným zdrojom sú osobné kontakty s jednotlivými subjektmi, ktoré sú prostriedkom získavania informácií približne v polročných intervaloch. Približne raz za rok a častejšie využívajú mestá ako zdroj médií, ale aj kontakt s členmi/kami organizácií pracujúcich s mládežou a propagačné materiály.

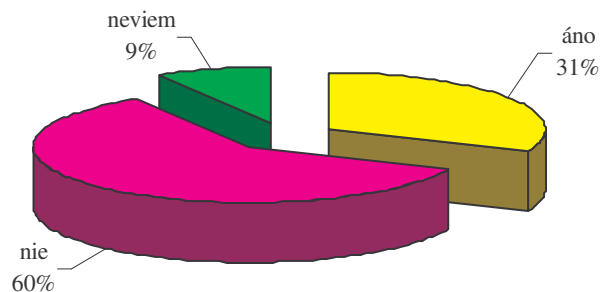
Štatisticky významné odlišnosti ($p=0,001$) medzi jednotlivými mestami sme zaznamenali v získavaní informácií o subjektoch pracujúcich s mládežou prostredníctvom komisie zaoberajúcej sa otázkami mládeže, a to vo vzťahu k tomu, či takáto komisia v meste funguje.

6 miest využíva aj iné spôsoby získavania informácií, medzi ktoré všetky zaradili priamy kontakt s mládežou, ktorý využívajú približne raz za pol roka.

Dostatočná miera informovanosti mesta o organizáciách, inštitúciách, neformálnych skupinách a iniciatívach pracujúcich s mládežou je jedným z predpokladov ich sieťovania, ktoré analyzujeme v ďalšej časti. Nakoľko mestá využívajú na získanie informácií viacero zdrojov a frekvencia získavania informácií je pomerne častá, možno predpokladať, že informovanosť miest v tejto oblasti je dostatočná a mohla by byť aj významným pokladom pri plánovaní mládežníckej politiky miest v koncepcnej rovine.

V rámci samosprávnej politiky vo vzťahu k rôznorodým cieľovým skupinám sa ako jeden z postupov využíva tzv. **sieťovanie** (networking), ktoré umožňuje jednotlivým skupinám prístup k doposiaľ nevyužívaným zdrojom. Dôležitou súčasťou zlepšovania riadenia a dobrého spravovania centrálnej, regionálnej i lokálnej mládežníckej politiky je rozvoj spolupráce, tvorba partnerstiev medzi jednotlivými subjektami na horizontálnej a vertikálnej úrovni, sieťovanie a zapájanie všetkých zainteresovaných.

D15 Existencia sieťovania subjektov pracujúcich s mládežou v meste

⁹ Hodnotenie na škále: 1 - vôbec; 2 - menej ako raz za rok, 3 - približne raz za rok, 4 - raz za šesť mesiacov 5 - častejšie ako raz za šesť mesiacov, t.j. čím je priemer vyšší, tým častejšie je daný zdroj využívaný

Vo výskume sme zisťovali, či mestá realizujú sieťovanie subjektov pracujúcich s mládežou na ich území. V diagrame D15 podávame prehľad zistení v tejto oblasti podľa vyjadrení zástupcov a zástupkyň samospráv, ktoré sa vo väčšine miest zhodovali s vyjadreniami zástupcov a zástupkyň mládeže.

Sieťovanie subjektov pracujúcich s mládežou existuje v 25 z nami sledovaných 80 miest (31%), v 48 mestách sieťovanie neexistuje (60%) a v 7 mestách sa zástupcovia a zástupkyne samospráv nevedeli k tejto otázke vyjadriť. Zástupcovia a zástupkyne miest v niektorých mestách síce konštatovali, že sieťovanie existuje, ale uviedli, že sa realizuje len v niektorých oblastiach, najmä v oblasti športu. Ako bližšie spôsoby sieťovania subjektov pracujúcich s mládežou zástupcovia a zástupkyne samosprávy uvádzali spoluprácu pri realizovaní konkrétnych aktivít v meste so všetkými organizáciami pracujúcimi s mládežou, pravidelné stretnutia a pravidelný monitoring organizácií pracujúcich s mládežou.

V kontexte uvedených zistení celkové hodnotenie sieťovania z pohľadu zástupcov a zástupkyň samospráv dosiahlo na 5 stupňovej škále¹⁰ hodnotu 2,047 (slabé sieťovanie), pri vysokých hodnotách rozptylu (koeficient variácie 58,67%) svedčiacich o rozdielnej realite jednotlivých miest. Rovnako ako slabé hodnotili sieťovanie aj zástupcovia a zástupkyne mládeže 2,122 (koeficient variácie 48,56%).

Z toho dôvodu sme porovnávali hodnotenie sieťovania v mestách, kde podľa vyjadrení zástupcov a zástupkyň samospráv sieťovanie existuje a v mestách, kde neexistuje. Aj keď štatisticky významné rozdiely neboli preukázané ($p=0,1959$), v mestách, kde sa k sieťovaniu subjektov pracujúcich s mládežou vyjadрили v pozitívnom smere, sme zaznamenali aj kladnejšie hodnotenie sieťovania. Priemerné hodnotenie sieťovania v mestách, kde sa sieťovaniu venujú, dosiahlo hodnotenie priemer 3,417 pri nízkych hodnotách rozptylu (koeficient variácie 19,1%). V mestách, kde sa sieťovaniu nevenujú dosiahlo hodnotenie sieťovania priemer 1,167, opäť pri nižších hodnotách rozptylu (koeficient variácie 32,4%).

Medzi organizácie, s ktorými mestá v oblasti práce s mládežou spolupracujú, patrili najmä centrá voľného času, detské a mládežnícke organizácie, občianske združenia pôsobiace v rôznych oblastiach, informačné centrá mladých, športové kluby, komunitné a kultúrne centrá, komunitné nadácie, základné školy, základné umelecké školy, mládežnícke, žiacke a študentské parlamenty, knižnice, folklórne súbory, materské centrá, dobrovoľné hasičské zbory a iné. V oblastiach spolupráce výrazne prevažovala realizácia spoločných športových a kultúrnych podujatí pre mládež i pre celú verejnosť a vytváranie podmienok pre trávenie voľného času mládeže. Medzi ostatnými oblastami spolupráce sa vyskytovala vo viacerých mestách spolupráca pri prezentácii a propagácii mesta, ale aj oblasť participácie mládeže, neformálneho vzdelávania, dobrovoľníctva, ochrany životného prostredia a prevencie negatívnych javov.

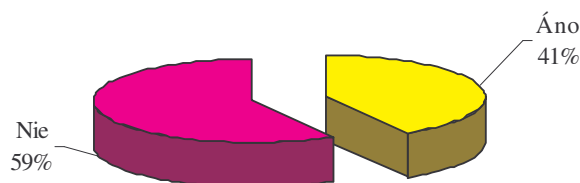
Aj samotní zástupcovia a zástupkyne mládeže uvádzali, že ich spolupráca s mestom je prevažne založená na vytváraní podmienok vhodných pre trávenie voľného času mládeže a na organizovaní spoločenských, kultúrnych a športových podujatí. Dôležitú úlohu však zohrávajú zástupcovia a zástupkyne mládeže aj v oblasti podpory zapájania sa mládeže do vecí verejných.

Medzi významných aktérov mládežníckej politiky miest je možné zaradiť aj **pracovníkov a pracovníčky mestských úradov zaoberajúcich sa problematikou mládeže**, ktorí/é môžu zohrávať dôležitú úlohu nielen v rovine koncepcnej, ale predovšetkým v rovine realizácie politiky vo vzťahu k mládeži.

¹⁰ Škála hodnotenia: 5 - výborná; 4 - dobrá; 3 - priemerná; 2 - slabá; 1 - žiadna, t.j. čím vyššiu hodnotu priemer dosahuje, tým je hodnotenie pozitívnejšie.

Ako dokumentuje diagram D16, samostatných pracovníkov/čky v tejto oblasti má 33 z 80 miest (41%), zväčša však ide o pracovníkov a pracovníčky, ktorí/ktoré vo svojej kompetencii majú aj problematiku športu, kultúry alebo školstva. Táto skutočnosť pritom nesúvisí s VÚC ani veľkosťou mesta. Medzi pracovníkmi/čkami poverenými zaoberať sa otázkami mládeže v meste sa nachádzajú osoby mladšie ako 30 rokov len v štyroch mestách. Najčastejšie je problematikou mládeže poverený jeden pracovník/čka mestského úradu (24 miest), v 7 mestách sú to dvaja/dve pracovníci/čky a v 2 mestách sa tejto problematike venujú 3 ľudia. Tieto pozície zastávajú muži a ženy v pomere jedna ku trom.

D 16 Prítomnosť pracovníka/čky zaoberajúceho/cej sa problematikou mládeže na mestskom úrade

Dôležitosť samostatných pracovníkov a pracovníčok zaoberajúcich sa problematikou mládeže vyjadrovali zhodne zástupcovia a zástupkyne miest aj mládeže ako dôležitý predpoklad rozvíjania kvalitnej spolupráce s mládežou i celkovej mládežníckej politiky mesta.

Na základe našich zistení však môžeme konštatovať, že vo väčšine miest na Slovensku nepatria pracovníci/čky mestských úradov medzi dôležitých aktérov mládežníckej politiky a identifikujeme nedostatky v tejto oblasti.

4.2.2 Aktivity miest v oblasti neformálneho vzdelávania, participácie, informovania a dobrovoľníctva

V oblasti neformálneho vzdelávania prevažovala v konkrétnych aktivitách miest záujmová činnosť vo voľnom čase detí mládeže, zo 61 miest, ktoré uviedli konkrétne aktivity v oblasti neformálneho vzdelávania, išlo o 27 miest (44,26 percent). Ďalšie aktivity miest v oblasti neformálneho vzdelávania smerovali k vzdelávacím aktivitám uskutočňovaným rôznymi formami, napríklad workshopy, semináre, deň otvorených dverí, účasť poslankyne na vyučovaní v škole, rôzne kurzy. Aktivity neformálneho vzdelávania sa sústreďovali do rôznych oblastí. Zaujímavé príklady predstavovali vzdelávacie aktivity v oblasti participácie, možnosti dobrovoľníctva v meste, systému poradenstva o povolaniach a zamestnaniach pre žiakov ZŠ, či kurz práce na počítači pre deti z detských domovov.

V oblasti participácie boli aktivity miest realizované najmä prostredníctvom vytvárania podmienok pre rozvoj tejto oblasti práce s mládežou. Takáto forma podpory sa objavila v 35 mestách (57,38% miest, ktoré konkrétne aktivity uviedli). Tvorba podmienok spočívala vo vytváraní materiálneho, technického, finančného a personálneho zabezpečenia účasti mládeže na živote miesta a v tvorbe strategických materiálov v tejto oblasti. Za pozitívnu považujeme skutočnosť, že konkrétne aktivity miest v oblasti participácie mládeže spočívali aj v snahe miest podporovať aktívnu účasť mládeže v mládežníckych parlamentoch, radách detí a mládeže, študentských parlamentoch, kluboch mládeže, zasadnutiach komisií a mestských

zastupiteľstvách. Takéto aktivity boli realizované v 21 mestách. V štyroch mestách sa konkrétne aktivity v oblasti participácie zameriavali na organizovanie projektov prospešných pre mesto, na ktorých sa aktívne zúčastňovala aj mládež.

V oblasti participácie sme zároveň zisťovali akými konkrétnymi spôsobmi sa mládež v meste zapája do vecí verejných. Zistenia z pohľadu zástupcov a zástupkyň mesta a mládeže sú prezentované v tabuľke T6.

Ako dokumentuje tabuľka, z pohľadu zástupcov/kýň samosprávy, rovnako ako z pohľadu zástupcov/kýň mládeže, nie je mládež v ponúknutých spôsoboch zapájania sa do vecí verejných výrazne aktívna. Na stupnici od 1 do 5, kde 1 je vôbec a 5 veľmi často, dosiahli jednotlivé ukazovatele priemerné hodnotenie 1,35 až 3,09. Priemerným hodnoteniam však u oboch skupín zodpovedali pomerne vysoké hodnoty rozptylu, čo opäť svedčí o veľmi rozličnom hodnotení tejto skutočnosti z pohľadu zástupcov/kýň jednotlivých samospráv i mládeže a teda pravdepodobne aj rôznej praxi v jednotlivých mestách.

T6 Spôsoby participácie mládeže na veciach verejných¹¹

Spôsoby participácie mládeže na veciach verejných	Zástupcovia/kyne miest		Zástupcovia/kyne mládeže		Medián test P ¹²
	priemer	Koeficient variácie v %	priemer	Koeficient variácie v %	
Organizovanie podujatí pre verejnosť	3,097	39,1	2,931	38,2	0,096
Dobrovoľná spolupráca pri vedení krúžkov a klubov	2,941	44,7	2,965	41,4	0,722
Zriadenie a prevádzkovanie Centra mládeže	2,482	66,9	2,425	60,6	0,518
Členstvo v občianskom združení detí a mládeže	2,356	58,3	2,777	48,7	0,031*
Členstvo v mládežníckom parlamente	2,145	64,2	2,250	67,5	0,330
Stretávanie sa s poslancami	2,075	38,7	2,333	52,6	0,016*
Členstvo v komisii pre mládež	1,828	64,3	2,000	68,6	0,822
Vystúpenie na verejnom zhromaždení	1,768	50,5	1,942	58,0	0,184
Podpisové (petičné) akcie	1,594	45,7	1,836	54,2	0,286
Účasť na zasadnutí zastupiteľstva	1,746	49,2	1,982	59,4	0,261
Zorganizovanie verejného zhromaždenia	1,353	47,4	1,566	60,7	0,675
Iné	3,75	31,1	3,200	46,1	0,621

Najčastejšie sa podľa vyjadrení oboch skupín respondentov/tiek zapája mládež do ovplyvňovania vecí verejných prostredníctvom organizovania podujatí pre verejnosť, dobrovoľnou spoluprácou pri vedení krúžkov a klubov a zriadením a prevádzkovaním centra

¹¹ Hodnotenie na škále: 1 - vôbec; 2 - málokedy; 3 - niekedy; 4 - často; 5 - veľmi často, t.j. čím vyššie priemerné hodnotenie tým sa spôsob vyskytuje častejšie

¹² Ak je výsledok mediánu testu, t.j. hodnota p menšia ako 0,05, skupina zástupcov/kýň mesta hodnotila konkrétny spôsob zapájania sa mládeže v jednotlivých mestách inak ako zástupcovia/kyne mládeže

mládeže. Zástupcovia a zástupkyne mesta a mládeže mali rozdielny názor na zapájanie sa mládeže do ovplyvňovania vecí verejných prostredníctvom členstva v občianskom združení detí a mládeže a stretávania sa s poslancami, ktoré ako častejšiu formu participácie uviedli reprezentanti/ky mladých ľudí. Toto zistenie pripisujeme skutočnosti, že mnohí respondenti/ky boli členmi/kami detských a mládežníckych organizácií a teda túto aktivitu vnímali ako častejšiu.

Štatisticky významné odlišnosti v priemernom hodnotení jednotlivých spôsobov zapájania sa mládeže do ovplyvňovania vecí verejných sme vo vzťahu k VÚC zaznamenali v členstve v mládežníckom parlamente ($p=0,03472$) v prospech Košického ($r=4,333$, koeficient variácie 13,3%) a Nitrianskeho kraja ($r=3,400$, koeficient variácie 39,5%).

Pri analýze hodnotenia spôsobov participácie mládeže vo vzťahu k veľkosti miest sme štatisticky významné rozdiely zaznamenali v účasti mládeže na zasadnutiach zastupiteľstva ($p=0,03009$), v členstve v mládežníckom parlamente ($p=0,00780$) a členstve v občianskom združení detí a mládeže ($p=0,03633$), a to v prospech väčších miest. To znamená, že podľa zástupcov/kýň samosprávy, prezentujúcich väčšie mestá (nad 25 000 obyvateľov) sa mládež uvedenými spôsobmi zapája do ovplyvňovania vecí verejných častejšie ako v menších mestách (do 12500 obyvateľov).

Tieto zistenia sme analyzovali aj vo vzťahu k vytváraniu samostatných komisií venujúcich sa problematike mládeže a prítomnosti samostatných pracovníkov/čok poverených prácou s mládežou na mestských úradoch. Štatisticky významné rozdiely sme vo vzťahu k participácii mládeže zaznamenali v účasti mladých ľudí v mládežníckom parlamente (komisia - $p=0,05748$; pracovník - $p=0,05439$) a členstve v komisii pre mládež (komisia - $p=0,03018$; pracovník - $p=0,01924$). Uvedené zistenia svedčia o tom, že komisie venujúce sa mládeži a samostatní pracovníci a pracovníčky poverení/é problematikou mládeže môžu vo významnej miere podporiť aktívne formy participácie mladých ľudí na správe vecí verejných.

O prípade, kedy bolo prenesené právo rozhodnúť o verejných záležitostiach na mladých ľudí, ktorý je považovaný za najvyššiu formu participácie, nevedelo 33,33 % zástupcov a zástupkýň miest. Až v 58,67 % miest respondenti/ky uvádzali, že takýto prípad sa nevyskytol. Len v 8 % miest bola na túto skutočnosť pozitívna reakcia, ale bez uvedenia konkrétnych príkladov. Zhodné názory sme zaznamenali aj u zástupcov/kýň mládeže.

Ako pozitívne príklady v oblasti participácie mládeže je možné uviesť mesto Turzovka, ktoré podporilo mládež v zriadení a fungovaní Mládežníckej samosprávy a vydalo i samostatný Štatút mládežníckej samosprávy, ktorý určuje postavenie, poslanie, orgány, práva a povinnosti mládežníckej samosprávy, ale i garanta (poslanca a pracovníka MsÚ), ktorý má byť nápomocný v činnosti mládežníckej samosprávy. Mesto Levica, obdobne ako mesto Turzovka, má vypracovaný Štatút Mestského parlamentu mládeže v Leviciach ako poradného orgánu primátora mesta.

V oblasti informovania mladých ľudí sa aktivity miest orientovali skôr na nepriame informovanie (51 miest) cez internet, letáky, plagáty, bulletiny, vývesné tabule, televízia, rozhlas a noviny. Za efektívnejšie aktivity v oblasti informovania mladých ľudí však možno považovať priame formy, ktoré sa vyskytli v 23 mestách. Medzi ne patrili prednášky napr. na témy zdravý životný štýl, prevencia závislostí, stretnutia mládeže s primátorom, osobné kontakty, informovania prostredníctvom členov mládežníckeho parlamentov na školách, fungovanie informačného centra mládeže, organizovanie exkurzií a výmenných programov.

V oblasti informovania nás zaujímala aj frekvencia využívania jednotlivých spôsobov informovania mládeže o záležitostiach (návrhoch, plánoch, stratégiách, aktivitách), ktoré sa

jej týkajú, a to jednak zo strany samotných miest, ale aj zo strany zástupcov/kyň mládeže. Naše zistenia prezentujeme v tabuľke T7.

T7 Spôsoby informovania mladých ľudí v meste¹³

Spôsoby informovania mladých ľudí	Zástupcovia/kyne miest		Zástupcovia/kyne mládeže		Signed-rank test P ¹⁴
	priemer	Koeficient variácie v %	priemer	Koeficient variácie v %	
Internetová stránka mestského úradu	3,465	28,67	3,518	51,42	0,1306
Iné internetové zdroje	2,212	63,38	4,000	39,38	0,0010
Noviny mestského úradu	3,225	39,76	3,684	45,92	0,3877
Iné tlačené médiá	2,262	60,39	3,754	42,08	0,0019
Rozhlas	2,250	61,85	2,963	54,31	0,1368
Televízia	2,375	58,16	3,036	54,88	0,0303
Okrúhle stoly	1,387	63,32	2,096	67,63	0,0131
Zasielanie materiálov organizáciám zastupujúcim mládež	2,075	61,23	2,759	60,94	0,0834
Diskusné fóra	1,600	59,33	2,444	62,40	0,0153
Verejné vypočutia a stretnutia	1,412	55,97	1,720	75,24	0,2408
Iné	4,000	0,00	4,333	0	-

Na základe celkového priemerného využívania jednotlivých spôsobov informovania mladých ľudí možno konštatovať, že na jednej strane je pozitívne, že väčšina miest využíva viacero kanálov na zvyšovanie informovanosti mladých ľudí o záležitostiach, ktoré sa ich týkajú, na druhej strane frekvencia informovanosti nie je častá. Väčšina spôsobov je využívaných približne raz za rok a menej. Najčastejšie využívanými spôsobmi informovania mladých ľudí v meste zo strany mesta sú internetová stránka a noviny mestského úradu, čo potvrdili aj konkrétne spôsoby uvádzané zástupcami/kyňami miest v rámci nepriamych foriem oslovenia mládeže. Medzi najmenej využívané formy patria tie, ktoré umožňujú priamy kontakt s mládežou, ale sú zároveň náročnejšie na samotnú prípravu a priebeh, ako sú okrúhle stoly, diskusné fóra a verejné vypočutia a stretnutia.

Štatisticky významné rozdiely medzi mestami sme zaznamenali vo frekvencii využívania verejných vypočutí, a to v prospech miest, kde na mestskom úrade pracuje pracovník/čka poverený problematikou mládeže a vo frekvencii využívania diskusných fór v prospech miest, kde funguje mládežnícky parlament. Zistenia poukazujú na to, že samostatní/é pracovníci/čky a fungujúce mládežnícke parlamenty môžu aj v oblasti informovania mladých ľudí zohrávať významnú úlohu.

K zaujímavým zisteniam sme dospeli pri porovnávaní frekvencie spôsobov informovania mladých ľudí využívaných mestami a zástupcami/kyňami mládeže. Ako dokumentuje tabuľka, vo všetkých spôsoboch informovania sú aktívnejší zástupcovia a zástupkyne mladých ľudí. Štatisticky významné rozdiely medzi týmito dvoma skupinami vo väčšine nami

¹³ Hodnotenie na škále: 1 - vôbec; 2 - menej ako raz za rok, 3 - približne raz za rok, 4 - raz za šesť mesiacov 5 - častejšie ako raz za šesť mesiacov

¹⁴ Ak je výsledok signed-rank testu, t.j. hodnota p menšia ako 0,05, znamená to, že medzi skupinami zástupcov/kyň mesta a zástupcov/kyň mládeže existuje rozdielny názor na hodnotenie konkrétneho spôsobu informovania mladých ľudí vo väčšine skúmaných miest

sledovaných miest sme zaznamenali pri využívaných iných internetových a tlačených médií, televízie, okrúhlych stolov a diskusných fór.

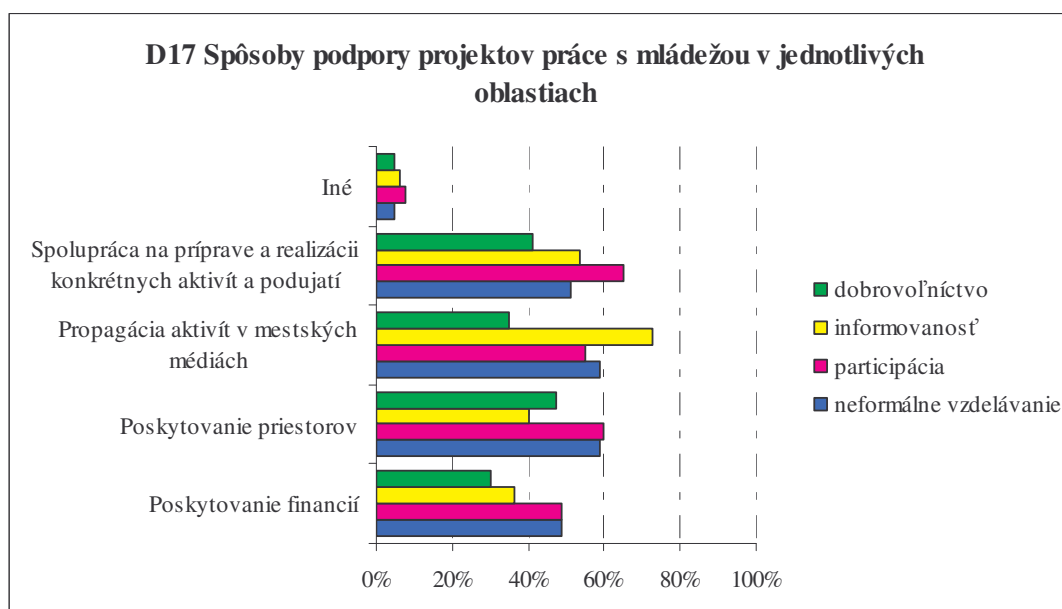
Rozdiely poukazujú na to, že kým mestá sa spoliehajú predovšetkým na informovanie mladých ľudí prostredníctvom svojich vlastných informačných kanálov, zástupcovia/kyne mladých ľudí využívajú skôr iné formy informovania mládeže spojené aj s priamym kontaktom, ktoré ju môžu lepšie a cielenejšie osloviť.

V oblasti dobrovoľníctva sme zaznamenali najmenej konkrétnych príkladov aktivít miest. Najčastejšie aktivity v tejto oblasti sa realizovali prostredníctvom dobrovoľníckej činnosti mladých ľudí v rôznych typoch organizácií a klubov (napr. hasičský zbor, občianske združenia, parlament mladých, žiacke školské kluby, údržba areálu zámku, mladí filantropi, vedenie útulku zvierat) a v práci s deťmi a mládežou v rámci centier voľného času a mestských kultúrnych stredísk.

Ako pozitívny príklad v tejto oblasti možno uviesť mesto Banská Bystrica. V roku 2007 sa aktívne zapojilo do oceňovania dobrovoľníkov/čok v meste v rámci projektu „Srdce na dlani 2007“, ktoré realizovalo občianske združenie Centrum dobrovoľníctva. Pri príležitosti Medzinárodného dňa dobrovoľníkov 5. decembra zástupcovia Centra dobrovoľníctva, Katedry sociálnej práce PF UMB a mesta odovzdali ocenenia a ďakovné listy na Mestskom úrade v Banskej Bystrici celkovo 53 dobrovoľníkom/čkám, z ktorých väčšinu tvorili mladí ľudia.

4.2.3 Podpora aktivít mládeže v oblasti neformálneho vzdelávania, participácie, informovanosti a dobrovoľníctva

Ako dokumentuje diagram D17, oblasti neformálneho vzdelávania, participácie, informovania a dobrovoľníctva mladých ľudí sú zo strany samosprávy podporované rôznymi spôsobmi v rôznej miere. Najčastejším spôsobom podpory aktivít mládeže v týchto oblastiach je propagácia aktivít v mestských médiách, ďalej spolupráca na príprave a realizácii konkrétnych podujatí a poskytovanie priestorov na realizáciu aktivít. Menej podporuje samospráva aktivity v oblasti finančne.

Z nami sledovaných oblastí je najviac podporovanou zo strany samosprávy oblasť participácie mládeže a neformálneho vzdelávania a najmenej oblasť dobrovoľníctva, čo súvisí aj zo zisteniami v tejto oblasti v koncepcnej rovine a v rámci realizácie konkrétnych aktivít mesta. Oblasť informovanosti mladých ľudí je zo strany samosprávy podporovaná najmä prostredníctvom propagácie v miestnych médiách, čo potvrdzujú aj zistenia analyzované v prechádzajúcej časti vo vzťahu k informovaniu mládeže.

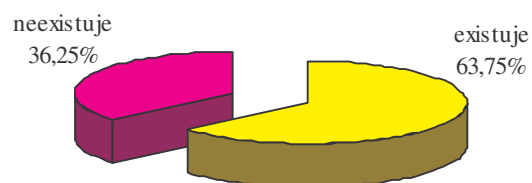
Medzi iné formy podpory projektov práce s mládežou zástupcovia/kyne miest v nami sledovaných oblastiach uvádzali nasledovné príklady: konzultácie a poradenstvo, pomoc pri vypracovaní projektov, pomoc cez podporu a financovanie škôl a iné.

Odlíšne názory na spôsoby podpory projektov práce s mládežou mali zástupcovia/kyne mladých ľudí, ktorí/é ako najčastejšiu podporu uvádzali poskytovanie financií (53,47% zástupcov/kýň mládeže). Ako menej častú formu podpory uviedli spoluprácu pri realizácii konkrétnych podujatí (22,41%) a ich propagáciu (20,69%) a poskytovanie priestorov (17,24%). Inú spoluprácu – ako napr. pomoc pri vypracovávaní projektov, bezplatné organizovanie kurzov, pomoc pri vytvorení oddelenia pre mládež, diskusného fóra pre mladých, pomoc cez podporu škôl a mládežníckych organizácií, uviedlo 6 zástupcov/kýň mládeže.

Ako dokumentuje diagram D 18, systém priamej finančnej podpory projektov práce s mládežou existuje v 63,75 percent miest. Najčastejšie je realizovaný prostredníctvom poskytovania dotácií z rozpočtu mesta (v 40 mestách) a grantovej podpory (v 12 mestách). Oba spôsoby však nie sú realizované ako samostatné systémy poskytovania financií len na projekty práce s mládežou, ale mestá podporujú rôzne aktivity v oblasti voľného času, športu, kultúry, či verejnoprospešných aktivít, v rámci ktorých môžu na základe všeobecne záväzných nariadení jednotlivých miest žiadať o podporu aj jednotlivci a organizácie pracujúce s mládežou.

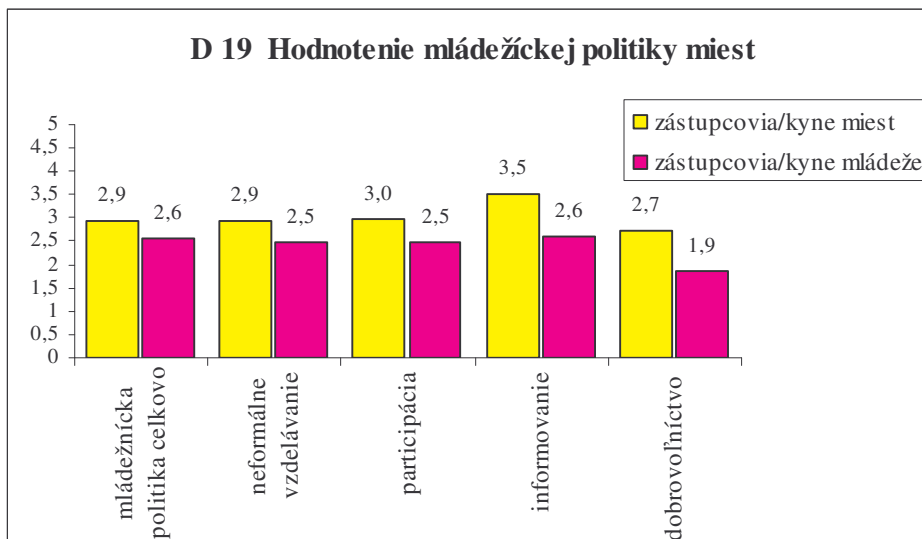
Positívne je, že tento systém v jednotlivých mestách poznali aj zástupcovia a zástupkyne mladých ľudí.

D18 Existencia systému priamej finančnej podpory projektov práce s mládežou

4.3 Hodnotenie mládežníckej politiky miest

Hodnotenie mládežníckej politiky miest zo strany zástupcov/kýň miest a mládeže prezentuje diagram D 19.

Zástupcovia a zástupkyne miest hodnotia mládežnícku politiku celkovo aj v jednotlivých oblastiach ako priemernú, pričom najpozitívnejšie hodnotenie sme zaznamenali v oblasti informovanosti a najnegatívnejšie v oblasti dobrovoľníctva. Pozitívne hodnotenie oblasti informovanosti však podľa nášho názoru nie je v súlade so zisteniami o tom, ako často mestá využívajú jednotlivé spôsoby informovania mladých ľudí. Väčšie rozdiely v hodnotení mládežníckej politiky sme zaznamenali v oblasti dobrovoľníctva, v iných oblastiach malo priemerné hodnotenie zástupcov a zástupkýň miest dobrú výpovednú hodnotu.

Pozitívnejšie hodnotenie celkovej mládežníckej politiky sme zaznamenali v mestách, kde existuje samostatná koncepcia práce s mládežou (rozdiel nebol štatisticky významný - $p=0,757$), kde funguje komisia zaoberajúca sa otázkami mládeže ($p=0,0523$) a kde je zamestnaní/á samostatný/á pracovník/čka poverený problematikou mládeže ($p=0,0348$).

V jednotlivých oblastiach sme štatisticky významné rozdiely zaznamenali pri nasledovnom hodnotení:

- oblasť neformálneho vzdelávania bola pozitívnejšie hodnotená v mestách, kde je vypracovaná samostatná koncepcia mládežníckej politiky ($p=0,023$), kde existuje komisia mládeže ($p=0,043$) a funguje mládežnícky parlament ($p=0,052$),
- oblasť participácie hodnotili zástupcovia a zástupkyne miest pozitívnejšie v prípade, že v meste funguje komisia a pracovník/čka poverený/á zaoberať sa problematikou mladých ľudí ($p=0,052$ a $p=0,006$) a existuje aktívny mládežnícky parlament ($p=0,041$).

V oblasti informovania a dobrovoľníctva neboli v hodnotení jednotlivých miest zistené štatisticky významné rozdiely.

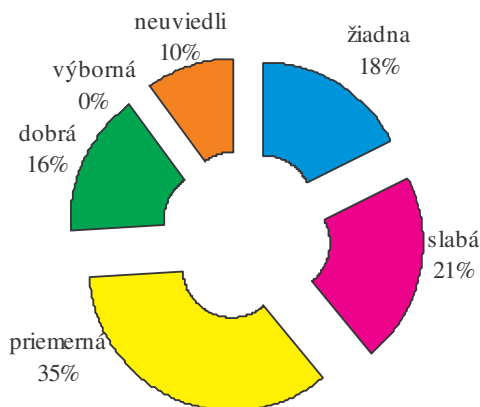
Uvedené zistenia opäť potvrdzujú, že komisie a pracovníci/čky poverený/é zaoberať sa problematikou života v meste a mládežnícke parlamenty patria medzi dôležitých aktérov mládežníckej politiky celkovo, ale najmä v oblasti neformálneho vzdelávania a participácie mladých ľudí.

Kritickejšie hodnotenie mládežníckej politiky sme zaznamenali u zástupcov a zástupkýň mládeže. Medián test však nepreukázal rozdiely v hodnotení skupiny zástupcov a zástupkýň samospráv a mladých ľudí v jednotlivých mestách. Rovnako ako zástupcovia a zástupkyne

miest aj zástupcovia a zástupkyne mladých ľudí hodnotili v rámci mládežníckej politiky miest najnegatívnejšie oblasť dobrovoľníctva.

Vo vzťahu k hodnoteniu mládežníckej politiky nás zaujímalo, ako hodnotia zástupcovia a zástupkyne miest úroveň spolupráce mesta v oblasti mládežníckej politiky týkajúcej sa neformálneho vzdelávania, participácie, informovanosti a dobrovoľníctva s vyšším územným celkom, do ktorého regiónu patria. Naše zistenia dokumentuje diagram D20.

D20 Hodnotenie spolupráce miest a VÚC

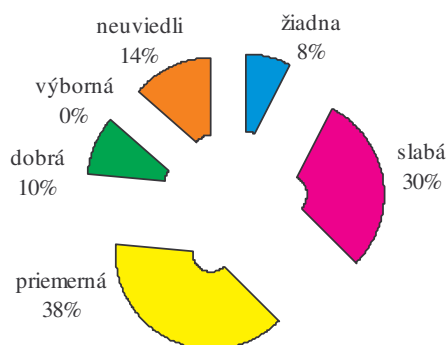

V priemernom hodnotení dosiahlo na päťstupňovej škále hodnotenie spolupráce miest s vyšším územným celkom, do ktorého pôsobnosti mesto patrí, hodnotu 2,555 pri pomerne vysokej hodnote rozptylu (koeficient variácie 39,34%). Tieto údaje zodpovedajú aj percentuálnym voľbám zobrazeným v diagrame D20. Najväčšia skupina zástupcov/kýň miest hodnotila spoluprácu s VÚC ako priemernú (35%), ako slabú ju označilo 21%

a žiadnu spoluprácu nerozvíja 18% miest. Ako výbornú neoznačil spoluprácu s vyšším územným celkom ani jeden/jedna zástupca/kyňa mestskej samosprávy. Hodnotenia svedčia o naozaj slabej spolupráci a pravdepodobne aj prepojenosti regionálnej a mestskej mládežníckej politiky v oblastiach neformálneho vzdelávania, participácie, dobrovoľníctva a informovanosti. Štatisticky významné rozdiely v hodnotení spolupráce sme vo vzťahu k jednotlivým vyšším územným celkom nezaznamenali.

Nakoľko dôležitým predpokladom rozvoja mládežníckej politiky na miestnej úrovni je aj

D21 Hodnotenie celkového rámca mládežníckej politiky na národnej úrovni

celkový národný legislatívny, finančný, politický a spoločenský rámec a angažovanie jednotlivých ústredných orgánov štátnej správy v oblasti politiky vo vzťahu k mládeži, zaujímalo nás, ako zástupcovia/kyne miest vnímajú tento aspekt.

Ako dokumentuje diagram D21, podobne ako v prípade spolupráce s VÚC, aj tento aspekt

hodnotia zástupcovia a zástupkyne miest negatívne. V priemernom hodnotení dosiahlo hodnotenie celkového rámca mládežníckej politiky na päťstupňovej škále hodnotu 2,594, pri nižšej hodnote rozptylu (koeficient variácie 31,23%). Opäť najväčšiu skupinu tvorili zástupcovia a zástupkyne miest, ktorí/ktoré hodnotili tento aspekt mládežníckej politiky ako priemerný (38%), 30% ho hodnotilo ako slabý a 8% ako žiadny. Len 10% hodnotilo

národný legislatívny, finančný, politický a spoločenský rámec a angažovanie jednotlivých ústredných orgánov štátnej správy v oblasti politiky vo vzťahu k mládeži ako dobré, hodnotenie výborné neudelil žiadny/a respondent/ka.

5 ZHRNUTIE VÝSLEDKOV VÝSKUMU

Zhodnotiť všeobecne úroveň mládežníckej politiky VÚC a miest na Slovensku je problematické. V koncepcnej aj realizačnej rovine mládežníckej politiky totiž nachádzame výrazné regionálne i miestne rozdiely. Proces decentralizácie a presun kompetencií na samosprávy v oblasti práce s mládežou je v jednotlivých regiónoch a mestách v rôznej fáze, od úplnej absencie akejkoľvek stratégie a priorít v oblasti mládežníckej politiky až po premyslené koncepčné zámery a východiská, fungujúce partnerstvá jednotlivých aktérov mládežníckej politiky a aktivity reagujúce na potreby mládeže.

V koncepcnej rovine v súlade so svojím poslaním sa VÚC sústreďujú na spracovávanie koncepčných zámerov, medzi ktoré patrí aj mládežnícka politika. Na úrovni miest sme na jednej strane zistili premyslené koncepčné zámery mládežníckej politiky s vysokou participáciou mládeže a rôznorodými aktivitami naplňajúcimi priority definované Európskou úniou v tejto oblasti. Existujú však aj mestá bez akejkoľvek koncepcie mládežníckej politiky.

Možnosť stať sa voleným zástupcom v regionálnej aj miestnej samospráve pre ľudí do 30 rokov je formálna, reálne je zastúpenie veľmi nízke.

Ako dôležitý aktér mládežníckej politiky na úrovni VÚC a miest nie sú doposiaľ vnímané komisie pre prácu s mládežou ako poradné orgány zastupiteľstiev ani pracovníci a pracovníčky na úradoch poverení/poverené otázkami mládeže. Aj keď komisie zaoberajúce sa otázkami mládeže na úrovni niektorých VÚC a miest fungujú, rovnako ako pracovníci/pracovníčky úradov v tejto oblasti, nešpecializujú sa výlučne na problematiku mládeže, ale majú kumulované funkcie a úlohy v spojení s problematikou školstva, športu a kultúry.

Úroveň spolupráce jednotlivých subjektov mládežníckej politiky vyjadruje ich hodnotenie, všetci aktéri zhodne hodnotia vzájomnú spoluprácu ako priemernú. Aktéri začínajúcej spolupráce v oblasti mládežníckej politiky len hľadajú funkčné možnosti spolupráce, avšak aktívnejší v tejto oblasti sú zástupcovia a zástupkyne mládeže a organizácií pracujúcich s mládežou.

Z nami sledovaných oblastí sú v rovine koncepcnej, realizačnej i v rovine podpory najviac rozvíjané oblasti neformálneho vzdelávania a participácie. Najmenšia pozornosť je venovaná problematike dobrovoľníctva mladých ľudí. Oblasť informovania mladých ľudí je väčšinou implicitne zahrnutá v informovanosti verejnosti vo všeobecnosti.

Na základe skúseností získaných počas realizácie výskumu predpokladáme, že výskumná vzorka miest predstavuje pozitívnejšie príklady rozvoja mládežníckej politiky, nakoľko najmä mestá, ktoré sú v tejto oblasti aktívne, prejavili záujem o spoluprácu na výskume.

Za iniciátora zmien v oblasti mládežníckej politiky a aktivizácie jej jednotlivých aktérov na samosprávnej úrovni považujeme aj samotné výskumy v tejto oblasti, pretože pomenúvajú pozitíva, upozorňujú na nedostatky, a tým umožňujú sfunkčniť systém.

6 ODPORÚČANIA VO VZŤAHU K MLÁDEŽNÍCKEJ POLITIKE VYŠŠÍCH ÚZEMNÝCH CELKOV A MIEST VYPLÝVAJÚCE Z VÝSKUMU

6.1 Odporúčania na centrálnej úrovni mládežníckej politiky

- prijať funkčný zákon o mládeži, ktorý by špecifikoval kompetencie regionálnej a miestnej samosprávy v oblasti práce s mládežou a ktorý by vytvoril finančné, organizačné a personálne predpoklady na rozvoj mládežníckej politiky na samosprávnej úrovni v oblastiach neformálneho vzdelávania, participácie, informovania a dobrovoľníctva;
- zvyšovať informovanosť verejnosti o mládežníckej politike a jej jednotlivých oblastiach prostredníctvom otvorenia verejnej diskusie;
- začleniť problematiku mládežníckej politiky do občianskej výchovy a náuky o spoločnosti na základných a stredných školách;
- poskytovať metodickú pomoc pri vytváraní informačno-servisných centier pre mladých ľudí v meste, pri zvyšovaní participácie mládeže vo veciach verejných a pri tvorbe koncepčných zámerov samospráv v tejto oblasti;
- vypracovať vzdelávací program pre pracovníkov a pracovníčky samospráv zaoberajúcich sa problematikou mládeže v oblasti priorit Európskej únie, zameraný na rozvíjanie ich kompetencií pri začleňovaní týchto priorit do mládežníckej politiky VÚC a miest;
- podporovať realizáciu výskumov, ktoré identifikujú reálne problémy a potreby mladých ľudí.

6.2 Odporúčania na úrovni regionálnej a miestnej samosprávy

- reprofilovať priority mládežníckej politiky na úrovni samospráv v súlade s aktuálnymi trendmi európskej mládežníckej politiky;
- zvýšiť podiel zástupcov/kýň mládeže v rozhodovacích a poradných orgánoch samospráv prostredníctvom zvyšovania angažovanosti mladých ľudí a rozširovania priestoru pre ich participáciu;
- vytvárať podmienky pre partnerský dialóg medzi volenými zástupcami/kyňami a mládežou;
- pre úspešnú realizáciu mládežníckej politiky odporúčame vytvárať mládežnícke parlamenty ako nástroj na zapojenie mladých ľudí do rozhodovania;
- vytvoriť samostatné grantové systémy na podporu projektov práce s mládežou v oblasti neformálneho vzdelávania, participácie, informovanosti a dobrovoľníctva;
- koncepcie mládežníckej politiky vytvárať na základe poznania reálnych potrieb a problémov mladých ľudí na regionálnej a miestnej úrovni (uskutočňovať výskumy, prieskumy, mapovanie potrieb komún, vychádzať z priamych, nielen sprostredkovaných informácií);
- začleniť medzi aktérov mládežníckej politiky na samosprávnej úrovni podnikateľský sektor vo všetkých oblastiach;
- jednou z kľúčových úloh samosprávy sa musí stať sieťovanie subjektov pracujúcich s mládežou na jej území;
- v rámci mestských úradov vytvárať systematizované miesta samostatných pracovníkov/čok poverených otázkami mládeže;
- podporovať vznik spoločných projektov formálnych a neformálnych subjektov pracujúcich s mládežou v rôznych oblastiach (škôl, školských a mimoškolských zariadení, mimovládnych organizácií a neformálnych skupín);

- pri informovaní mladých ľudí využívať priame spôsoby informovania založené na osobnom kontakte;
- pozitívne stimulovať rozvoj dobrovoľníctva prostredníctvom vytvárania a podpory systémov oceňovania dobrovoľníckych aktivít a zviditeľňovania dobrovoľníctva.

6.3 Odporúčania vo vzťahu k mládežníckym organizáciám a mládeži

- systematicky rozvíjať vzdelávanie mládežníckych lídrov, aby sa stali rovnocennými partnermi a aktérmi mládežníckej politiky na regionálnej a miestnej úrovni, zvyšovať ich kompetencie a zručnosti;
- zviditeľňovať pozitívne príklady aktívnych mladých ľudí;
- rozširovať vzájomneprospešný rozmer mládežníckych organizácií smerom k verejnej prospešnosti;
- podporovať výmenu skúseností na miestnej úrovni medzi mládežníckymi organizáciami navzájom aj so samosprávou pri riešení problémov mladých ľudí.

7 ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV

1. Akčný plán politiky mládeže na rok 2007. Bratislava: Vláda SR, 2007.
2. Biela kniha Európskej komisie Nový impulz pre európsku mládež. Luxembourg: European Communities 2002. ISBN 92-894-2189-4
3. Európska charta o participácii mladých ľudí na živote obcí a regiónov. Rada Európy, 2003.
4. Implementácia Európskeho paktu mládeže na podmienky Slovenskej republiky a jej začlenenie do stratégie konkurencieschopnosti SR do roku 2010. Bratislava: MŠ SR, 2006.
5. Koncepcia štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži do roku 2007. Bratislava: Iuventa 2002.
6. Macháček, L. Kapitoly zo sociológie mládeže. Trnava: UCM, 2002. ISBN 80-89034-18-7
7. Mládež na krídlach alebo Princípy medzinárodnej práce s mládežou. Bratislava: Iuventa: 2001, ISBN 80-88893-72-0
8. Miháliková, J. – Jambrichová, J. – Hanečáková, M.: Čítanka pre samosprávy. Mládežnícka politika na miestnej úrovni. Bratislava: Iuventa, 2005. ISBN ISBN 80-8072-043-6
9. Ondrejko, P.: Globalizácia a individualizácia mládeže. Bratislava: Veda, 2002. ISBN 80-224-0689-9
10. Sobihardová, L.: Národná správa o politike mládeže v SR pre Radu Európy. Bratislava: MŠ SR, 2005.
11. Časopisy: Verejná správa, Mládež a spoločnosť, Sociálna politika a zamestnanosť
12. www.civil.gov.sk; www.eurodesk.sk; www.icm.sk; www.iuventa.sk; www.minedu.sk; www.mladez.sk; www.vyskummladeze.sk